TÓTH KRISZTINA

FOLT

Test helyett inkább csak árnyék
nem lenni múltból jött követ
vendég se már a létezők közt
sem a valóság túsza

Árnyék a percen szép jövőtlen
vándorolni a világba szőtten
hazatalálni bármi másban
a testen túlaludva

Csak egy pulzus az éjszakában
forduló autóban a szívhang
halkulni távolodni aztán
a sötétségbe veszni

Táskabélésben olvadó rúzs
szövetek közt ha nő a vérfolt
ahogy átüt a forró vásznon
a nap emléke lenni

JÓNÁS TAMÁS

NOVEMBER VÉGÉN

Már eltelik egy-két év is anélkül,
hogy lenne miért magad újra kinyitni,
van reggel, amit kedvelsz, na, de végül:
ha volt is a napban öröm: letagadni!

S bár jönnek időnként érdekes arcok,
s még feltámadnak az eszmecserék,
úgy döntesz végül, jobb kimaradnod,
mert bárhova nézel, több a szemét.

És mégis akad jó indokod arra,
mért ne ereszd a mocsárba magad,
mért ne szaladj, hova bárki szaladna

– bár nem mondod ki – pötyögni szavad:
még nyílnak a völgyben a kerti virágok.
S te nézed a völgyet hűlni. Utálod.

ANYÁMRA

Mindig úgy próbáltam
nézni, látni, mintha
mások anyja volna,
s nem fogott ki rajta.
Még ha rám is mordult,
csúnyákat ha mondott,
magaménak láttam,
jogot a bolondok.
Hittem, hogy titokban
csak engemet szeret,
hiába születtünk
túl sokan, gyerekek.
Akkor se makogtam,
mikor kiderült, hogy
különöst a bátyám
látásától boldog.
Ha nem adott enni,
haragudtam másra,
nem a táplálás volt
az ő vállalása.
Hazudott is sokszor,
még tőlem is lopott,
nem éreztem mégsem
valódi haragot.
De mióta halott,
nem törődöm vele.
Hamis az a kereszt,
nem az anyám jele.

MUNKA

A száj alattival nem rokon.
Van az a két gödör a hátakon.
A mosoly is készít hasonlót
az arcon. De ezek vakon jók.
A pillangó vagy a lepke
megérezné, hogy ez kelepce.
Két gödör, ami ígéret
ujjbegyeknek és félfénynek.
Az örök homokban a holdkomp
nyoma ilyen. A holtpont félelme,
amit utólag szégyellve
vall be űrhajós vagy részeg ember.
Bocs, elvesztem a részletekben.

FORGATÁS

széttörtem egy poharat hogy ne legyen üres
a kígyózó fájdalomból fekete cipőfűzőt
és ahogy reggelente a helyiséget fel nem ismerem
teknőnek hittem kikapart húsú mellkasomat
betegségem ahogy lassan-lassan ágyra lobban
kinyitom szemem a scripteletlen fájdalomban

KISS OTTÓ

KI AZ ANGYAL?

Mese tér 6.

Élt egyszer egy író, aki nagyon szeretett teremteni. A könyveiben igen sokféle mesefigurát teremtett, akiket aztán mindenféle tulajdonságokkal felruházott. Legjobban a kedves figuráit szerette. Még ha nem is voltak annyira szépek, a kedvességtől valahogy mindig megszépültek.

Persze az írónak néha gonosz szereplőket is kellett teremtenie, hisz ilyenekkel is találkozott a világban.

Aztán amikor már nagyon sokféle szereplőt teremtett, azt gondolta, jó volna, ha ezek a mesefigurák nemcsak a könyvekben léteznének, hanem a valóságban is megelevenednének. Legalább a kedvesek.

Na de hogyan?

Ekkor jutott eszébe a figurakészítő ember.

A figurakészítő ember színes szobrokat csinált. A gyerekszereplőkről körülbelül félméteres, a felnőttszereplőkről egyméteres szobrokat.

Ez a méret épp az ő mesefiguráinak való, gondolta. Felkereste hát a figurakészítőt, hogy megrendeljen néhány kedves szereplőt, és ha már ott van, néhány kiegészítő építményt is.

– Hova tegyem őket? – kérdezte a figurakészítő, amikor meghozta a teherautójával a színes szobrokat.

Az író megvakarta a fejét, mert egy tömbház első emeletén élt, és ott nem fért el annyi szereplő.

– Ide, a fűre! – mutatta végül. A dolgozószobája ablaka alatt ugyanis hatalmas füves terület terpeszkedett. – Itt lesz a nyári rét – mutatott a füves terület egyik felére –, itt pedig a téli rét – mutatott aztán a másik felére is.

Pakolni kezdtek. A téli réten nemsokára egy jégkunyhó alakú palacsintasütöde állt, mellette egy hordó alakú, piros tengeralattjáró. A tengeralattjáró elé került a könyv két gyerekszereplője, Luca és Dominik, valamint Cicuskám, a macska az ő kandúr barátjával, Hapsi Pállal együtt – és persze a felnőttek: Turbó mama és Beton tata is. A sütöde elé tették Inuitot, az eszkimó kislányt, aki Hógolyót, a barátságos jegesmedvét figyelte, amint az két manccsal majszol egy palacsintát.

Mire minden szobrot leraktak a teherautóról, a környék összes gyereke ott játszott. Annyira élvezték a könyvszereplők társaságát, hogy estig haza se akartak menni. Csak jóval sötétedés után kezdtek búcsúzkodni a szobroktól, épp akkor, amikor az író kinézett az ablakán, hogy lefekvés előtt még egy utolsó pillantást vessen a szereplőire.

A nyári rét közepén egy léghajó állt. Olyan, amilyet az író egyik könyvének két főszereplője, egy sovány és egy kövér fiú készített: dupla falú doboz tizenkét léggömbbel a tetején. Mellette volt a piros cserepes házikó, erkélyén egy gyönyörű

lánnyal, Fáber Lilivel, aki épp frissen lakkozott körmét szárította a szélben, és közben a léghajó dobozában álló két fiút, Dodit és Szálkát figyelte. A ház ajtajában egy hatalmas pocakú ember, Halló István nézelődött, a ház előtt a padon szakállas öregember, Ármin bácsi pipázott, előtte pedig egy régi típusú autóban Ati, a szőke kisfiú tekergette a kormányt. A ház mögött, a fűben Szusi apó ült törökülésben, és mobiltelefonját próbálgatta.

– Nagyon jó helyre kerültetek – mondta az író az ablakból, és gondolatban megsimogatott néhány szereplőt. – Olyan az egész, akár egy kis település. Kár, hogy nevet nem adtam neki. De így is otthonosan érezhetitek benne magatokat.

Az író éppen becsukta volna az ablakot, amikor meglátta, hogy két kedves figurája, egy Emese nevű kislány és egy Márió nevű kisfiú érkezik a piros cserepes ház elé. Márió – teljes nevén egyébként Csillagszedő Márió – egy kalapácsot hozott, és amikor Emesével megálltak a ház előtt, felszegezett a falra egy táblát, amelyre az volt írva: Mese tér 6.

Az író elmosolyodott, és nyugodt szívvel ment aludni. Tudta, hogy a figurák immár végérvényesen birokba vették az ablaka alatti területet.

A gyáva fiú és a barlang

Élt egyszer egy fiú, aki nagyon félt a sötétben. A többiek csúfolták, pedig volt, amitől ők is nagyon féltek. A városszéli kiserdő mélyéről nyíló barlangot például messze elkerülték.

– Hagyjatok már békén! – mondogatta nekik a gyáva fiú, de hiába, mert amikor estig fociztak, vagy sötétedésig tartott egy-egy kirándulás a kiserdőben, a csúfolódók hazafelé mindig rákezdték: – Gyáva, gyáva!

– Azért kiabálnak, mert ők is félnek! – vigasztalta a gyáva fiút a barátja, aztán győzködni kezdte, hogy menjenek el együtt a barlangba, mutassák meg a többieknek, milyen bátrak.

– De én nem merek odamenni – válaszolta a gyáva fiú.

– Eggyel több ok arra, hogy odagyere! – mosolygott a barátja. – Le kell győznöd a félelmedet! Nem lesz sötét, viszünk gyertyát is – biztatta.

– Hát jó – mondta a fiú.

Elindultak. De még oda sem értek, már aggodalmaskodott:

– Hoztál gyufát? – kérdezte.

– Hoztam – nyugtatta a barátja.

– Akkor jó – nyugtatta magát a fiú is. – Biztosan meggyullad.

A gyertya elsőre meggyulladt. Maguk előtt tartva mentek be a barlang száján. Síri csendben haladtak, se madárcsicsergés, se zaj nem szűrődött be.

A helyiség üres volt, csupán egy szikla állt benne az egyik falnál. Hamar bejárták, és már kifelé tartottak, amikor a szikla mögötti falban mélyedést fedeztek fel. A gyertyát a sziklára tették, és beléptek a mélyedésbe, de ott sem találtak semmi érdekeset. Azt viszont észrevették, hogy a gyertya hatalmassá növeszti az árnyékukat, és kivetíti a barlang szemközti falára.

– Huhú! – huhogott a gyáva fiú barátja. Elég félelmetes volt, ahogy a hang torzan visszaverődött a falakon. – Félsz? – kérdezte.

– Nem – mondta a gyáva fiú. – Huhú! – huhogott aztán ő is, és széttette a kezét, amitől úgy látszott, mintha valami óriási szörny kezének árnyéka jelent volna meg a barlang falán.

– Van egy ötletem – súgta a barátja. – Várj meg itt, mindjárt jövök!

– Jó – felelte a gyáva fiú. – De nagyon siess!

Már vagy tíz perce várt, de a barátja nem jött. A gyáva fiú egyre jobban félt. Éppen aggódva figyelte a saját hatalmas árnyékát a falon, amikor neszt, aztán pedig furcsa hangokat hallott. Nagyon megijedt, de szinte ugyanabban a pillanatban meg is könnyebbült, mert meghallotta a kiáltozásokat is a barlang szája felől, és rögtön felismerte a többiek hangját:

– Egy szööörny! Egy hatalmas szörny van a barlangban! – rikoltozták, amint megpillantották ők is a hatalmas árnyékot.

A gyáva fiú azonnal megértette, hogy a barátja csalta el őket a barlanghoz, hogy ha mernek, jöjjenek be vele együtt. Megkönnyebbülten felnevetett, a barlang faláról visszaverődő torz nevetéstől viszont a látogatók még jobban megijedtek, és hanyatt-homlok menekültek kifelé.

Aztán, amikor végre csend lett, a fiú a többiek megszeppent tekintetétől kísérve, nyugodt arccal, mosolyogva sétált ki a barlangból.

Akkortól kezdve senki sem merte őt gyávának nevezni, hisz ő volt az egyetlen, aki egyedül járt bent a szörnynél a barlangban. Ő volt tehát közülük a legbátrabb.

Ki az angyal?

Élt egyszer öt testvér. Két lány és három fiú. Esténként körbeülték a konyhaasztalt, hogy megvacsorázzanak. Az édesanyjuk mindegyikük tányérjára egyenlő adagot tett, aztán jó étvágyat kívánt.

– Beee, úgyis én leszek az angyal! – mondogatta ilyenkor a legnagyobb fiú.

Általában tényleg ő ette meg leghamarabb a vacsorát, így szinte mindig ő lett az angyal. És ezt sietett is azonnal a többiek tudomására hozni.

– Én vagyok az angyal, én vagyok az angyal! – rikoltozta, alighogy lenyelte az utolsó falatot. Aztán piff-paff, ütögetni kezdte a testvéreit, és azt hajtogatta, hogy ha nem siettek, ördögök lesztek, ha nem siettek, ördögök lesztek!

Ha az édesanyja rászólt, a fiú kicsit megszelídült, már csak a terítőt húzogatta, vagy az asztal alatt rugdosta a lábakat. De amikor a többiek is befejezték a vacsorát, megint csúfolni kezdett valakit. Általában a kisebbik lányt, mert ő lassan evett, ezért szinte mindig utolsó lett.

– Te vagy az ördög, te vagy az ördög! – kiabálta ilyenkor a legnagyobb fiú.

Egyik este azonban a fiúnak megfájdult a foga, és bármennyire is sietett volna, a falatokat csak óvatosan tudta a szájába tenni, és rágni is csak lassan, óvatosan tudott.

Aznap este nem szólt a többiekhez, örült, ha fájdalom nélkül le tudott nyelni egy-egy falatot.

– Beee, nem te leszel az angyal! Beee, nem te leszel az angyal! – hajtogatták most a többiek, és a sok beszédtől most ők is lassabban haladtak az evéssel.

A fájós fogú fiún kívül csak a kisebbik lány nem kiabált. Ugyanolyan csendesen evett, ahogy máskor is szokott.

Aznap ő lett hát az első.

De amikor végzett, akkor sem kezdett kiabálni, hogy ő győzött, hogy ő lett az angyal.

Megvárta, míg mindenki befejezi a vacsorát, és amikor a legnagyobb fiú is lenyelte az utolsó falatot, rámosolygott, és csak annyit mondott neki:

– Azt hiszem, ma te lettél az angyal!

Misike ajándéka

Élt egyszer egy kisfiú, akit Misikének hívtak. Egyik vasárnap délelőtt labdásat játszott a szobában Gyuszi apuval. Anyu pedig a konyhában főzött.

– Te is érzed a jó illatokat? – kérdezte egyszer csak Gyuszi apu.

– Igen – felelte Misike.

Ebéd közben Gyuszi apu visszaemlékezett a gyerekkorára:

– Régen az én anyukám is ilyen finomakat főzött! – mondta.

– Tényleg? – kérdezte Misike.

– Bizony! – bólogatott Gyuszi apu.

Délután kirakósat játszottak. Anyu is segített nekik, hogy biztosan összeálljon a kép.

A kirakós egy autós kisfiút ábrázolt.

– Régen nekem is volt ilyen autóm – emlékezett vissza Gyuszi apu. –Te is szeretnél egyet? – kérdezte Misikét.

– Én fénykardot szeretnék – felelte Misike őszintén.

Az esti lefekvéskor Gyuszi apu autós mesét olvasott a kisfiúnak.

– Holnap óvoda után kettesben elmegyünk a játékboltba, és veszünk neked egy autót – tervezte meg a másnap délutánt Gyuszi apu, amikor a mese véget ért.

– Vagy fénykardot – mondta Misike, és bizakodva nézet Gyuszi apura.

– Most már aludj! – simogatta meg Gyuszi apu Misike kobakját. – Jó éjszakát!

Másnap azonban Gyuszi apunak estig bent kellett maradnia a munkahelyén, így Misikéért anyu ment az óvodába. A játékbolt éppen útjába esett, és úgy gondolta, ha már arra jár, visz egy kis meglepetést Misikének.

– Hurrá, fénykard! – örvendezett szívből Misike, amint meglátta az ajándékot.

– Hát ez remek! – örvendezett Gyuszi apu is, amikor hazaért a munkából.

Este újra együtt volt a család. Anyu a konyhában vacsorát főzött, Misike pedig a szobában fénykardosat játszott apuval.

Lekapcsolták a villanyokat, és ahogy Misike szaladt, a fénykard világított a sötétben.

– Legyőztelek! Legyőztelek! – kiáltozta közben apunak.

A vándor asszony gyermekei

Élt egyszer egy asszony, akinek két fia meg egy lánya volt. Háza viszont nem volt, ezért mindig vándorolt.

Amikor egy tanyához ért, benézett az ablakán. Egy férfit látott, aki a mécsvilágnál ült. Bekopogott hozzá.

– Itt vagyok ezzel a három szegény gyermekkel, adj nekünk vacsorát és szállást! – kérlelte.

Az ember beengedte őket, ételt adott nekik, azután mindnyájukat lefektette.

Reggelre azonban az asszony megváltozott, és így szólt a házigazdához:

– Kicsi nekünk ez a tanya! – Azzal kitessékelte onnan az embert, és a nagyobbik fiához fordult: – Ezután itt fogsz élni! De vigyázz, soha senkit be ne engedj, mert látod, hogy mit tesz veled! – És két gyermekével továbbindult a falu felé.

Amikor elért az első házhoz, benézett az ablakán, azután bekopogott az emberhez, aki ott lakott.

– Itt vagyok ezzel a két szegény gyermekkel, adj nekünk vacsorát és szállást! – kérlelte.

Az ember beengedte őket, ételt adott nekik, és mindnyájukat lefektette.

Reggelre azonban az asszony megint megváltozott, és így szólt a házigazdához:

– Kicsi nekünk ez a ház! – Azzal kitessékelte onnan az embert, és a kisebbik fiához fordult: – Te ezután itt fogsz élni! De vigyázz, soha senkit be ne engedj, mert látod, hogy mit tesz veled! – És a lányával továbbindult a város felé.

Amikor elért egy szép lakáshoz, bekopogott az emberhez, aki ott élt.

– Itt vagyok ezzel a szegény gyermekkel, adj nekünk vacsorát és szállást! – kérlelte.

Az ember beengedte őket, ételt adott nekik, azután a szobájukba kísérte őket.

Reggelre azonban az asszony most is megváltozott. Azt mondta a házigazdának:

– Kicsi nekünk ez a lakás! – Azzal kitessékelte onnan az embert, és a lányához fordult: – Te pedig ezután itt fogsz élni! De soha senkit be ne engedj, mert látod, hogy mit tesz veled! –Azután elindult az asszony, hogy meglátogassa a két fiát.

Amikor a tanyára ért, a nagyobbik fia így fogadta:

– Édesanyám meghagyta, hogy soha senkit be ne engedjek, mert kitessékel! – Azzal becsapta előtte az ajtót.

Amikor az asszony a faluba ért, a kisebbik fia így fogadta:

– Édesanyám meghagyta, hogy soha senkit be ne engedjek, mert kitessékel! – És ő is becsapta előtte az ajtót.

De a lánya jószívű maradt. Amikor az asszony a városi lakáshoz ért, beengedte az édesanyját.

Másnap reggel azonban az asszony így szólt hozzá:

– Az én lábam már öreg, nem bírja a járást. A te lábad viszont fiatal, menj, és keress magadnak szállást!

A lány elindult hát, hogy szállást keressen magának. Nagyon szomorú volt, amiért az édesanyja így elbánt vele. Csak ment és ment, és néha eleredtek a könnyei a nagy szomorúságtól.

– Hát te meg miért sírsz, szép királylány? – hallotta egyszer csak a háta mögül.

– Nem vagyok én királylány, csak egy szegény vándor – fordult meg a leány, és egy daliás királyfit látott.

– Ha szegény vándor vagy, akkor gyere velem a palotámba! – kérlelte a királyfi.

Nagyon megtetszett a leánynak a daliás királyfi, amiért ilyen kedves volt vele.

Elindultak hát a palotába.

Nemsokára lakodalmat tartottak, de nem világraszólót, csak szerényet.

Később azt tervezték, meglátogatják a lány testvéreit és az édesanyját, ám végül úgy döntöttek, mégsem mennek sehová.

Inkább boldogan élnek, míg meg nem halnak.

A titkos rekesz

Élt egyszer egy vörös hajú fiú, akit Rafaelnek hívtak. Nem volt különleges, csak amennyire minden ember különleges. Nem is gondolta magát annak, hisz soha nem történt vele olyasmi, ami mással ne történhetett volna meg.

Azon a napon azonban, amikor Rafael tizenkét éves lett, az iskolából hazafelé tartva talált egy kulcsot a járdán. Lehajolt érte, nézegette. Érdekes kulcs volt, szív alakú, de nem tulajdonított neki nagy jelentőséget. Zsebre vágta.

Otthon tortával és ajándékokkal fogadták. Szívből örült a születésnapi meglepetésnek, és a kulcsról el is feledkezett.

Másnap az utcán, ugyanott, ahol előző nap a szív alakú kulcsot találta, meglátott egy lányt. Úgy érezte, ismeri valahonnan, s mert tetszett neki, utánaindult. Gondolta, megnézi, hol lakik. Tisztes távolságból követte, hogy a lány ne vegye őt észre. Egészen addig ment utána, míg a lány el nem tűnt egy üvegezett lépcsőházban.

Három nappal később, egy szombati napon az iskola udvarán ünnepséget tartottak, és a lány éppen Rafael mellé került a sorban.

– Szia! – köszönt a fiúnak. – Megismersz?

– Szia! – köszönt Rafael is, de nem tudta, mit feleljen, hisz azt gondolta, a lány nem láthatta őt, amikor követte.

– Annabella vagyok – folytatta a lány. – Együtt jártunk óvodába, csak azután mi elköltöztünk innen. De néhány hete visszajöttünk, és most újra ebben a városban élünk.

Rafael nagyon megörült Annabellának, és hirtelen megértette, miért volt neki is annyira ismerős a lány. Bár nagyon megváltozott, most is ugyanúgy tetszett neki, mint régen.

Annabella is örült Rafaelnek, az ünnepség végén meg is kérte a vörös hajú fiút, hogy reggel menjen el hozzájuk.

– De ne áruld el, hol laksz, meglátod, így is odatalálok! – mosolygott rá sejtelmesen Rafael.

Másnap megreggelizett, és már futott is az üvegezett lépcsőházig. Felszaladt az emeletre, megkereste Annabelláék ajtaját, és becsengetett.

– Hát te hogy találtál ide? – csodálkozott a lány, aztán betessékelte Rafaelt a szobájába.

– A szívem vezetett! – mosolygott rá megint a fiú, de akkor még ő sem sejtette, hogy mennyire igazat beszél.

Amikor leültek, Annabella egy tál almaszeletet tett az asztalra, azzal kínálta Rafaelt. Társalogni kezdtek, és Annabella annyira belemelegedett, hogy a végén még azt is elárulta Rafaelnek, hogy ha majd egyszer gyereke születik, Gabriellának nevezi el.

– És ha fiad születik? – nevetett Rafael.

– Akkor Gábrielnek – felelte megfontoltan Annabella.
– Jó – mondta a fiú, és az asztal mellett álló faládikára mutatott: – Az mi?
– A kincsesládám – mondta Annabella. – Évekig ebbe gyűjtöttem az emlékeimet. Van egy titkos rekesze is, csak sajnos a költözéskor elveszett a kulcsa. Egy szív alakú kulcs.
– Ilyen? – kérdezte Rafael, és előhúzta a zsebéből a kulcsot, mert akkor jutott eszébe, mit talált a járdán.
– Pont ilyen volt! – kiáltott fel a lány. Aztán gyorsan felhajtotta a faládika tetejét, és a kulcsot a titkos rekesz zárjába illesztette.
Éppen jó volt bele. Amikor elfordította, a rekesz azonnal kinyílt.
A lány Rafaelre nézett, aztán sorban megmutatta a kincseit. Mindent elővett, minden apró tárgyat, minden apró emléket, amit óvodáskora óta elzárt ide. A tárgyakról eszébe jutott egy-egy történet, és mindet el is mesélte Rafaelnek, még a szíve legtitkosabb zugaiba is beavatta őt.
Azután a fiú mesélte el neki a kulcs megtalálásának történetét.
Amikor Rafael elhallgatott, Annabella rámosolygott.
– Úgy érzem, mától megint szép lesz az életem – mondta.
És este lett, aztán megint reggel.

KŐRÖSSI P. JÓZSEF

PÁJSLI

Még ma meg fogok halni (nem nagy veszteség!), de mi lesz a pájslival, amit most éppen főzök, nem nektek, magamnak.

Kiveszem a tüdőt meg a szívet a léből, érzem a babér meg a bors illatát. Hagyom kicsit kihűlni a vágódeszkán. Azért kicsit, mert jó az, amikor a húsok és izmok csíkozása közben csípi a forróság az ujjbegyemet, na meg ne dermedhessen meg az izom. A szív keményebb, mint a tüdő, hosszabban perzseli az ujjbegyet. Miért a szív a legkeményebb? Miért a szív a legkeményebb izom?

Úgy tudtam kétszer bemenni Pestre, hogy előtte két-két Algopyrin-injekciót megittam. Száraz köhögéssel kezdődött, és az örömben, hogy feljött a slejm, majd megfulladtam. Rendeltem korábban már életmentő háziorvosomtól találomra egy csomó gyógyszert, amit kihoztak. Miután elolvastam a sok félelmeteset, amit mindegyik dobozkában *betegtájékoztató*nak hívnak, nem mertem bevenni egyiket sem. Hívhatnák tájékoztató helyett betegfenyegetőnek. Szövegértelmező, ennek következtében szövegtisztelő állampolgár vagyok, inkább fájtam magamnak.

(Miért nem mertem bevenni, ha nem nagy veszteség a halálom? – ez a kérdés zárójelben marad!)

Ne ijedj meg, mondta az életmentő doktor bácsi, minden hülyeséget beleírnak, hogy ne perelhesd őket, de ha mégis megteszed, hát ők beleírták, hogy éppen te vagy az, akinek nem való, sőt éppen te vagy életveszélyben, ha mégis beveszed. Meg akkor is, ha nem.

Mit?

Hát azt!

A doktor bácsi azt mondta, hogy a neonemtudommi, az a citran nekem, az én állapotomban már kutyafing, ha az jobban tetszik, merthogy kutyás és macskás is vagyok, akkor macskafing, maradjunk abban, azt ne kérjem, csak az íze jó.

– Honnan tudod?

– Mondják a gyerekek. ACC 600-at vagy valami ilyesmit igyál, naponta egyet, az majd kitisztít. Nem téged, az lehetetlen, hanem minden lég- meg légmentes utat, ami előtted áll.

– Hát az, különösen a légmentes, az kevés.

Az orvosokat meg, azt mondta az egyszer már életmentő doktor bácsi, hagyjam magukra, hagyjam élni őket, mert ami miatt jajgatok, az sima gerincsérv. Gerincschérwőz. Írjad dupla wével, Klári, mondja az asszisztensnek, és escéhával, így: gerincscherwőz. Dupla wével elegánsabb, a hosszú ő-vel magyarosabb.

Merthogy közben a torkom után begyulladt a derekam. Ugyanúgy fáj, mint amikor két és fél hete egyszer már elviselhetetlen volt. Hiába minden újabb faszság (vagyis a félelmetesség meg a betegfenyegetéssel való szembemenés), nem használ semmi, nem csillapul. Ismét, újra és újra felvonulnak a testemben a gerincsérv, ma már gerincscherwőz nem teljesen önkéntes aktivistái, és én, vénember, kénytelen vagyok mutogatni magam a kis szajhák előtt.

– Vissza lehet ezt még baszni!

– Úristen, ezt a sérvet vissza lehet még baszni?

– Érzed, hogy visszamegy?

– Érzem! Érzem! Vissza fog menni!

– Ez a tizenkilencedik orgazmusom alattad.

– Akkor vissza lehet. Akkor vissza fog. Érzem, vissza fog a helyére menni.

(Jut eszembe: miért minden végzetes jövőjű betegség nőnemű a fejünkben? A férfifejben. Leukémia kisasszony, Hasnyálka, meg ez itt, az enyém – nagyképűen csatlakozom, és persze érdemtelenül –, a Gerincscherwőz. A többi, a sok elfelejtett régi – légi! – kisasszony sem smafu, például Skizofrénia nagyasszony, vagy a csókolom a kezét, Depresszionáta. Ezek után már nem is az enyém ez a Gerincscherwőz. Mindenkié! Benyomultunk! Nős – lányos – betegségünk van nekünk is! Csokros Szunamita!)

Lea (szerelem is volt a két és fél év alatt nemegyszer) amikor meglátott (gerincemmel hajbókolva, hiszen ismer), azonnal készített egy gyömbérteát. A reszeléket is megettem, jól csípett jó helyen, éppen azért még többet. Ma, otthon, amikor ezt írom neked, ezt az egészet, kedves Lu, vietnámi zeneművésznő, ne azt válaszold azonnal, hogy „én főztem ki magamnak" a csalánból és hársból főzött csurdalét. Jöttek a többiek, a többi nő, a sosem volt szeretők. Húsleves, gombás húsleves, gombás, borsos húsleves. Csak a levesek.

Hülyeség minden, amit nem árt, ha kitalálunk. Maradjunk hárman együtt ezzel a kis Gerincscherwőzzel. Azaz négyen.

– Férjhez kellene újra mennem – így Lea –, hogy legyen végre megint valaki, aki felássa a kertet.
– Nekem is megnősülnöm, hogy bejöhessen a ketrecembe az ápolónőm – így én.
– Te beszélsz? Olyan egyenes a gerinced, hogy hozzá se férek! – mondja Lea helyett Lu. Mert ő van itt. A többi senki.
– Nincs kit szapulnom – mondom nekik, hárman vagyunk –, ezért fogok megnősülni! Elveszem az ápolónőt, amint jelentkezik, akárhogy hívják is majd ott, ahol vagyok. Lu vagy Lea, esetleg Gerincscherwőz.

Milyen hatásosan bele lehetne taposni most valakibe, mászkálni benne, mindegy kiben, mászni, mászni, mászkálni, csak itt legyen. Hogy megelőzzem a gerincsérvemet, maradjon csak a kitüremkedés, akár naponta injekciózva is.
– Havonta – ezt már Lu ígéri Leának.
– Mégis naponta – ígéri Lea Lunak.
Nem dönthetek.

A pájslit azért írom, hogy mindenképpen gyertek, fogyasszátok el, a jövő héten még biztosan jó, addig ideértek, ha elkezdtem, akkor még megleszek. Csak a zsömlegombócot kell hozzá elkészítenie valakinek, mert amihez ti (ketten, esetleg majd hárman, három feleség, mind máshonnan) értetek, azt én nem tudom, nem ismerem. Na meg, hogy mentségem is legyen, zsömlém sincs, arról megfeledkeztem, száraz zsömlét hozzatok. Járjátok be érte a várost, vagy dolgozzátok meg a zsömlét hajszárítóval. Hajnalban, hatkor nyit a bolt, a mobilbolt hét előtt jön. Megáll a buszforduló után (ez egy falu, Halleluja bukása óta tanya), kilenckor már sehol, friss zsömléje van, a száraz zsömlét nem tudom semmiképpen megoldani.
Nincs a mobilbolton meg a szódáson kívül semmi, füstölt árut hoz házhoz egy kétes hírű vállalkozó. Kocsma, orvosi rendelő, állatorvos, óvoda, iskola, szomszéd csak volt. Világvégi faluvégi világban élek tizedik éve.
Puliszka, ha nincs zsemlegombóc (ha még élek, mire ideértek, merthogy fagy), az lesz. Megoldható.
Gerincscherwőz erotikus támadásának hatása alatt másfél, két, két és fél órát biztosan túlélek. Kettőtök, na jó, hármótok között. (Levest, többször kértem, most már ne hozzatok, ne emiatt tartsátok egymás között a kapcsolatot.) Fát is kell behordani. Lea, Lu és Gerincscherwőz, abban a sorrendben, amelyben maradtatok.

Ha bűzlik a bejárat előtt a macskák szája, azonnal észreveszitek, amint ide, ahol most vagyok (és akkor már nem leszek), beléptetek. Kulcs az ablakban a cserép alatt, ti csak tudjátok (három máshonnan érkező feleség, három férjes asszony). Korábban is megtaláltátok, amikor még a ház- és lakásvédelem is működött. Miattam van ott, ahol van (a kulcsra gondolok). De a kutya, Kóc is kiadja annak, akivel legalább egyszer már találkozott. Kidobja a kerítésen, ismerőst nem ugat, puli. Szeretni fog mindenkit, annál jobban, minél később találtok rám.
Értitek ti ezt? Hatszobás, tizenkét helyiséges, tornácos, nagy udvaros, kertes, faluvégi világban készül a pájsli. (Három, mások feleségét várom).

VÁMOS MIKLÓS

TA-TA-TA-TAMMM

(szimfonikus regény, első tétel)

A mellém kerülő nők előbb-utóbb karamboloznak, mondta Iván, a hangmérnök, azon a szeptemberi estén, valamikor éjféltájt, amikor összeismerkedett Ivánnal, a filmíróval. Még egyikük sem tudta, hogy következő éveiket meghatározza majd a barátság, mely áramütésszerűen alakult ki bennük. Kezdetben mind a kettő azt hitte, inkább csak őbenne, ám hamar világossá vált, hogy kölcsönös.

A hangmérnök, Kispéter Iván születésnapját ünnepeltük, erről azonban a filmíró, Nagy Iván nem tudott, így értelemszerűen ajándékot sem vitt. Ismerősök hozták magukkal egy koncertről. Utálta az éjszakába nyúló partikat és a nyilvános szórakozóhelyeket. Maga sem értette, mi ütött belé, de elballagott az alkalmi társasággal a Dob utcai romkocsmába. Basszuskulcs a neve. Ezt az összetett szót évtizedek óta használta káromkodás helyett, ellenállhatatlanul szellemesnek gondolva. A valaha gangos bérházként működő épületben a keramitkockás udvart fémvázas üvegtetővel fedték, alatta zajlott az italozás.

A bárpultnál ücsörgött a kis csoport, amelyhez csatlakoztak. Ekkor – Nagy Iván hatalmas meglepetésére – a hangszórókból kiáradt az ELSŐ. Ő már csak így nevezte, bennfentesen, azt is tudta, hogy C-dúr a hangneme. Amikor elhatározta, hogy filmet ír Ludwig van Beethoven kilenc szimfóniájára, gondos anyaggyűjtésbe kezdett. Nehezen és lassan tudta megfejteni a kottákat, mégis beszerzett néhány partitúrát. Az ige pontatlan, egyszerűen kikölcsönözte őket a Mafilm (Magyar Filmgyártó Vállalat) könyvtárából. Az a cég már csődbe ment, így a szürke kiadványokat megtarthatta. Elbirtokoltam, gondolta e jogi szakkifejezéssel. Más a helyzet azzal a kötettel, amelyet bibliaként forgatott e terve kivitelezése érdekében: Bartha Dénes *Beethoven és kilenc szimfóniája* című hiánypótló műve a zeneszerző születésének kétszázadik évfordulójára jelent meg. Ő egy filmzenéket komponáló ismerősétől – nem mondhatunk mást – lopta el.

Ebben olvasta, hogy C-dúr. Meg azt is, hogy: *A tétel tulajdonképpeni kezdetét, főtémáját 12 ütemnyi adagio bevezetés előzi meg, Haydn londoni szimfóniájának mintájára. A bevezetés legérdekesebb eleme a kezdő disszonancia: Beethoven (mintha nem is C-dúr szimfóniát írna) F-dúr domináns szeptim akkordjával kezdi művét, szinte kihívó gesztussal*. Imádta a „szinte kihívó gesztus"-t, s dramaturgiai tanácskozásokon többször bedobta, akkor is, ha nem illett ahhoz, amit magyarázott. Most az említett F-szeptim szólalt meg, az erős dumazsongás ellenére kristálytisztán. Kvadrofón? Igazából nem tudta, mit jelent az pontosan, sosem tett szert HIFI-re. Rémlett neki, hogy a kezdő akkordokban fafúvósoké a főszerep. Fagottok és fuvolák… talán. De zúgnak a vonósok is alattuk.

Az efféle helyeken szokásos tuc-tuc zenére számított. Hátbavágottan fékezett le, egy magas szék támlájába kapaszkodva. Tú-du! Követte a többi akkord, már elfelej-

tette, milyenek, s indult a vonósok kergetőzése. Már ott állt a hórihorgas születésnapos előtt. Az nyújtotta a kezét: Iván… Kispéter Iván. Ő pedig: Én sem mondhatok mást, Iván… Nagy Iván.

A hangmérnök magas volt és vékony, a filmíró inkább töpszli, pocakosodó. Összenevettek. Egy jegenye és egy törpefenyő, gondolta a hangmérnök. Milyen erős keze van, gondolta a filmíró. Maradt az ünnepelt megnyugtató közelségében. Beszélgetni akart vele. Azzal kezdte: Fura, hogy itt Beethoven szól. A hangmérnök nevetett, abszurd, ugye; nem szokott, most a tiszteletemre játsszák, a tulaj az unokaöcsikém. Nemsoká az unokaöcs is fölbukkant, ő sem alacsony, vörös haj és mélybarna szem, mint a nagybácsié.

Úgy tűnhetett, mintha dumálnának, pedig csak hallgatták a szimfóniát, testük lágyan hajladozott a karmester diktálta ritmusban, a finom, ütemes mozgás közös áramkörbe vonta őket. Kispéter Iván azt is tudta (és mondta), hogy ezen a felvételen Furtwängler vezényel, valamikor a második világháború után, Svájcban. Oda menekült, mert a hitlerájt végigkarmesterkedte a náciknak (fintor), aztán nem igazolták.

Nem igazolták?, a filmíró Iván csak magában ismételte. Megsuhintotta a tanulatlanság bizonytalanságának szele. Ő ugye hosszú ideje készült forgatókönyvet írni zenei struktúrára. Nem zenés filmet, hanem olyan cselekményt, mely egy vagy több zenemű szerkezetét és hangulatát követi. Ötletével – film, zenére, zenéből – az összes magyar stúdióból kidobták már. Talán igazuk volt, szinopszisaiból és treatmentjeiből nehezen hámozható ki, hogy mi látható majd a vásznon. Sok hibát követett el, például azt a mottót választotta: *Beethoven volt az első heavy metal*. Ismert magyar rocker mondta, olvasható a neten, Nagy Iván sem értette pontosan, de frappánsnak vélte. Tapasztalatai szerint a forgatókönyveket a pénzosztók soha nem olvassák el, csak átlapozzák, a rendező és az író neve alapján döntenek. Ezért a mottó sorsdöntő lehet. Ő egész pályafutása során legföljebb másodrendű rendezőket tudott megnyerni. Inkább harmadrendűeket. Tulajdonképp csak kettőt. Az egyik film elkészült, a másiknak a forgatása félbeszakadt, mert az a harmadrendű disszidált.

Semmi kétség, Nagy Iván a saját szakmájában nem valami nagy, az ő neve semmire nem garancia – sajnos. Olyan jó vagy, mint a legutolsó filmed, állítólag így tartják Hollywoodban. Az ő legutolsó (és egyetlen bemutatott) filmje a *Sólyomszem* volt, több mint tizenöt éve, gyerekeknek szólt, James Fenimore Cooper indiánregényei nyomán. Úgy megbukott, hogy utána bezárták a mozit, és tatarozni kezdték. Nem igaz, de szerette bedobni e szakállas poént, filmes körökben sokan ismerik. Azokban a filmes körökben, amelyekhez egész életében tartozni szeretett volna.

Talán most. A hangmérnök Ivánt az isten küldte útjába. Ha valaki, ő érthet ahhoz, miként lehetne filmre álmodni a zenét. Egy szimfóniát Ludwig van Beethoventől. Vagy akár mind a kilencet. Amikor még celluloidra forgattak, kábé kilenc bobinból – nagy alakú tekercsből – állt az egész estés játékfilm. Hm, szimfóniánként egy? Meglátjuk.

Nagy Iván, a filmíró úgy érezte, első látásra beleszeretett Kispéter Ivánba, a hangmérnökbe. Nem szexuálisan, hanem… annál mélyebben. Rátaláltam a testvéremre, a harcostársamra, a másik felemre!, gondolta, noha maga is tudta, hogy efféle elragadtatásra még semmi oka. Célszerűbb volna várni, míg kiderül, mit tart erről a másik. Ám a filmíró Ivánnak a késleltetés sosem ment.

Ismeretségük korai időszakában nem tett föl kérdéseket, így csupán később értesült arról, hogy Kispéter Iván karrierje is megfeneklőben. Valaha a rádióban dolgozott ko-

molyzenei felvételek hangmérnökeként. Ám a Magyar Rádió hosszabb ideje nem készít ilyeneket, a régi szakembergárdának fölmondtak. Egy darabig kereskedelmi adók stúdióiban talált alkalmi munkát, mostanában mind ritkábban. Fő anyagi forrása, hogy esküvőkön és vállalati rendezvényeken hangosít, hála elsősorban a vörös hajú és mélybarna szemű unokaöcsnek. Akinek köszönhetően hömpölyög a zsivaj alatt-fölött-mellett az ELSŐ – Nagy Iván már csak így hívja, mint tudjuk. Az ünnepélyes, lassú ráfutást fölváltja a vonósok nekilódulása, pedig (Kispéter Iván később majd elmagyarázza) Furtwängler ezúttal komótosabb tempót diktál, mint más karmesterek.

Iván, a filmíró várt, míg ez a rész lement, s csak azután szólalt meg, amikor a dallamot átvette a fagott. Szeretném, ha beszélnénk… beszélgetnénk… egymással!, amint ezt a szót is odabiggyesztette, legszívesebben visszaszívná, elvégre hogy a frászba, ha nem egymással?! De élőbeszéd esetén nincs korrektúra. Iván, a hangmérnök bólogatott, mintha egészen természetes volna, hogy kettejüknek beszélniük, sőt beszélgetniük kell, és fognak is. Mindazonáltal így szólt: A mellém kerülő nők előbb-utóbb karamboloznak… a mellém kerülő férfiak ritkábban.

Amit azért emészteni kell.

Kispéter Iván valamilyen koktélt kortyolgat, Nagy Iván már fölhajtott egy pohár sört, de most olyat kér a csapostól, mint amit újdonsült barátja fogyaszt. A csapos tetovált karú fiatal lány, Aperol spricc, dünnyögi tájékoztatásképpen. Koccintanak. Szerbusz, barátocskám!, így a hangmérnök. Szia, Iván!, feleli a filmíró, őszintén remélve, hogy a „barátocskám"-at a másik komolyan gondolja.

Nagy Iván több részletben megtudhatja, hogy Kispéter Iván első felesége még a hetvenes évek közepén halt szörnyet, amikor pindurka Polski Fiatját letarolta hátulról egy nyerges vontató. Második asszonya nem vezetett, jogosítvánnyal sem rendelkezett, mégis drámai balesetbe keveredett, amikor egy konferenciára vitte a legkedvesebb kollégája, az anyósülésről repült ki a hátsó ablakon, az igazságügyi szakértő valószerűtlennek ítélte az esetet, a rendőrség eleinte arra gyanakodott, suskus van a dologban, talán valamiféle biztosítási csalás. A harmadik nő – vele már nem ment anyakönyvvezetőhöz, így válnia sem kellett tőle – remek sofőrnek bizonyult, de minden autót agyonhorpasztott elöl, hátul, oldalt, némelyiknek a tetejét is, lehajló faág alá parkolva. Sajnos a remek sofőr idővel elautózott tőle, meg sem állt Svédországig.

Iván, a filmíró együttérzéséről biztosította, és sietve tájékoztatta, hogy ő viszont még sosem házasodott, túl hamar rájönnek a hölgyek, hogy nem jó férjanyag. Iván, a hangmérnök hümmögött, ugyan, egyikünk sem az.

Erre ittak. Újabb rund. Nagy Iván általában kevés alkoholt fogyasztott, sejtette, óvatosabban kéne Aperol spricceznie. A kifüggesztett árlapon úgy írták: Spritz. Német koktél? Vagy osztrák? A palack címkéjén olasz a szöveg. A tetovált karú csaposlány észrevette, hogy azt böngészi, a magasba emelte az üveget: Az olaszok fröccse!, mondta kacér hangsúllyal. Talán csak én érzem annak, gondolta a filmíró, töltsön egyet magának, gyönyörű hölgy, a számlámra!, ajánlotta. Azt hitte, a lány visszautasítja, de nem. Koccintottak. Az enyimére, szólt bele a hangmérnök, ma én vagyok a bálanya.

Ez is milyen kedves, gondolta Nagy Iván. Tudta, bárgyún vigyorog, nehezen eldönthető, hogy a vonzóan karcsú lányra vagy újdonsült barátjára. Szinte kizárt, hogy most találkoznánk legelőször, annyira ismerős ez a sovány póznára emlékeztető ember. *Leo, I think this is the beginning of a beautiful friendship!*, kimondani nem merte, mert ugye elég sablonos,

márpedig ő semmitől nem félt annyira, mint a klisétől, az átlagostól, a közepestől. Látta, hogy a hangmérnök egy ideje a bal kezét nézi, nyilván észrevette a hiányosságot, amit máskor szégyellt, most azonban minden vonakodás nélkül elmesélte, hogyan vesztette el a kisujját, nevetséges üzemi balesetben, nyomdászipari tanuló korában.

Érdekes, dünnyögte Kispéter Iván, de nem kérdezett rá a részletekre. Nagy Ivánnak ez is tetszett. Mesélte magától. Amikor ott tartott, hogy a dulakodástól magát önállósító nyomdai vágógép – kombinált sorvágó és sorgyalu – a művezetőnek is lenyeste egy ujját, a hangmérnök elégedetten biccentett: döntetlen. Nagy Iván ezt ellenállhatatlanul viccesnek találta. A csaposlány kérés nélkül is töltött nekik, szemmel láthatólag be akart kapcsolódni a társalgásba, azt tudakolta, mennyire fájt, és mi lett a levágott kisujjal. Nagy Iván vonogatta a vállát, ott maradt. Ha bevitték volna a kórházba, visszavarrják!, a lány a pultra dőlt, kényelmes belátást engedve sötétkék pólója alá, nem viselt melltartót. Nagy Ivánnak erre nem volt válasza, talán nem szokták akkoriban... a hatvanas évek közepén jártunk, mikor magácska még egy szerelmes gondolat sem volt. A csaposlányt ez ígéretes mosolyra indította, mind a harminckét hófehér foga kivillant. Ám mintha a hangmérnöknek tenné magát.

Sebaj. Tőle nem irigylem. Témát váltott, arról beszélt, hogy ő emiatt nem kezdett gitározni, ahogyan mindenki, tombolt a Beatles-mánia. Kispéter Iván közölte, hogy ő spec rollingos volt, *I can't get no*. Mire a lány: *Satisfaction*! Ketten: Je-je-je, je!

Közben a tételt záró ostorcsapások, a vonósok és fúvósok súlyos, ismétlődő összezengése.

TOROCZKAY ANDRÁS

KISFEHÉR, NAGYFEHÉR

(Dugványozás, cipő, ég)

Neki is az kellett. Pestre mentek érte édesanyjával. A bolt előtt egy csontvázon ugyanilyen volt, kék Martens. De az kicsi volt rá. Aztán következett Mikepércs, azt a tippet a videotékában dolgozó haverjától kapta. Épp dugványozás volt, a boltosnak meg földje. Azt mondta a telefonban, hogy ha segítenek dugványozni, ad nekik kedvezményt. Segítettek, így is drága volt a cipő, és nagy. De legalább már volt. Olyan, mint a bátyjáé, Nagyfehéré. Gojszival mindig irigyeltük Kisfehér kék Martens cipőjét. Szikrázó kék volt, mint az alföldi ég nyáron.

(Kisfehér, Nagyfehér, Öregfehér)

Lángvörös hajú, egész arcán szeplős, nagy fülű. És örökké vigyorog. Fehér Áron, pontosabban Kisfehér. Egyrészt a termete miatt, másrészt meg a bátyja, Fehér Roli miatt, aki magát Nagyfehérnek hívatta. Kisfehér csak később, a kétezres évek elején változtatta meg a nevét, vissza a nagyapjáéra, Weissre. Mi, Gojszival, soha nem hívtuk úgy.

Kisfehér az érettségi után egy darabig raktáros volt a textilgyárban, de titkon kulturális újságíró akart lenni. A versei is megjelentek a megyei lapban, miután meghalt az anyja rákban, a bátyja meg börtönbe került. Zavartan fogadta a gratulációkat, vágod, a szomszéd néniktől és bácsiktól, akiknek mindig volt egy-egy rokonuk, aki hasonló cipőben járt. A szomszéd nénik és bácsik amúgy sajnálták őt. Mert a bátyja az apjukra ütött.

Fehéréket csak a kosáredzőnk hívta Weissnek.

Fehérék nagyszülei voltak Auschwitzban, mármint a koncentrációs táborban, állítólag csontsoványan gyalogoltak onnan haza, élőhalottként.

Aztán meg, kicsit később, mikor már felszedett magára pár kilót az öreg Fehér, vagyis Weiss, a későbbi ABC tetejéről fotózta az ellenforradalmárokat. Ezt Hógolyó – vagy ahogy én hívtam mindig is, Gojszi – mamája mesélte fejcsóválva. „Sokan börtönbe kerültek az öreg Weiss miatt. Nagyon sokan!" Gojszi mamája mint KISZ-titkár mindig utálta az egész forradalmasdit, ahogy ő mondta: hithű kommunista volt, de ez még neki sem tetszett. A huligánoknál csak a besúgókat utálta jobban. Később azt beszélték róla, hogy ő is jelentett.

(NBA)

Kisfehért nem lehetett levakarni a tévéről, főleg ha az NBA ment, gyűjtött kosaras kártyákat is, meg volt egy óriási Michael Jordan-posztere a szobája ajtaján. Mennyit néztük Hógolyóval azt a hatalmas, nagy fekete embert, amint kimerevítve pattogtatja a labdát. Mikor nagy ritkán elengedtek hozzájuk, vagy tudtam, hogy szüleim túlóráznak, és nem tűnik fel nekik, mindig ott voltunk Gojszival kártyát cserélni.

Sajnos a kosárlabdához, bár edzésre azért jártunk, mindhárman alacsonyak voltunk, Áron, azaz Kisfehér még talán nálam is alacsonyabb egy fejjel. Mondjuk, ő negyedikre egészen belejött, irányítónak jó volt, én sosem találtam el a palánkot sem, csak futkostam összevissza a pályán. Emlékszem, szerettük nézni, ahogy Nagyfehérék, a negyedikesek zsákolnak. Edzések után mindig kihoztuk a dobbantót, hogy sikerüljön elérni nekünk is a gyűrűt. Sose ment.

(Mocskoscigány)

Kisfehér, vagyis Áron egyik napról a másikra kezdett el cigányozni. Az a mocskoscigány! – ez volt a szavajárása, minden tanár, az összes portás, de még a konyhás nénik a menzán is megkapták egyszer-egyszer. Főként a kosáredzőt utálta. Neki egyébként a cigányokhoz nem volt sok köze – tipikus kun arca volt, szúrós, koromfekete szemekkel –, állítólag régebben hivatásos katonaként harcolt a jugóknál, deszantos vagy mi volt, de lehet, hogy ez csak pletyka, anyu mondta. De a kosáredző mocskoscigány volt, mikor erősítő edzést tartott, ahelyett hogy játszottunk volna. A szakácsok a menzán is mocskoscigány voltak, mikor szőrszál volt a betűlevesében. Rohadtmocskoscigány, sziszegte a fogai közt, mikor magyarórán Kassák Lajosból feleltette Erzsike néni, a galamblelkűnek ugyan nem galamblelkű, de cigánynak sem cigány magyartanárunk. Ez különösen bosszantotta. Négyest kapott, pedig mindent tudott az avantgárdról.

Ekkor tizenhat-tizenhét évesek lehettünk, mi is utáltuk a cigányokat, mert féltünk tőlük. Féltünk, mert voltak köztük olyanok – a rettenetes Kalányos fivérek –, akik rendszeresen elvették a pénzünket az utcán vagy bárhol. Mindannyiunkat vertek meg már cigányok. Igaz, mások is vertek meg minket. De ha nem cigányok vertek meg, azt mondtuk: verekedtünk X-szel vagy Y-nal.

Ebben volt is valami, hiszen a cigányokkal való verekedés közben soha nem mertünk visszaütni. Tudtuk, hogy előbb-utóbb jönnek a rokonaik, és találnak alkalmat arra, hogy elkapjanak. Irigyeltük is őket a rokonaik miatt.

Ezért természetes volt, hogy mindig úgy mondtuk: megvertek a cigányok, kiraboltak a cigányok. Nem a Kalányos fivérek vertek meg vagy raboltak ki minket, hanem az összes. Egy nagy sötét massza lettek, amihez a minket ért sérelmek mindig ragasztottak egy újabb adagot, és a történetek is, amiket másoktól hallottunk. A sötét massza pedig csak nőtt és nőtt. Ha haverkodtunk velük, akkor is csak annyit mondtunk: van köztük jó cigány. De a jó cigányoktól is nőtt a massza.

A kisebb Kalányos egyébként már nem él. Nem olyan régen, egy hűvös júniusi hajnalon frontálisan karambolozott az őt meg a társait szállító kocsi, amely a város környéki kukoricaföldre tartott, azzal a Taplódanival, aki az új motorján próbálta meg kiheverni szerelmi bánatát, mert a csaja, Breier Ildi tíz év után szakított vele.

A kisebbik Kalányos aznap címerezett volna. A címerezés lényege, hogy a kukorica tetején lévő porzót ki kell tépni. A kisebb Kalányos fejével is valami ilyen történt. Ezt az egyik haverja, a kocsi egyedüli túlélője mesélte.

A nagyobbik Kalányos még él, börtönben tölti megérdemelt büntetését. Kábítószer, prostitúció, embercsempészet...

(Átöltözés)

Kisfehér egyik napról a másikra kezdett el cigányozni, és átöltözni is egyik napról a másikra öltözött át. Hétfőn még kosaras Nike-csukát, laza hiphopos Budmil-gatyát meg bőrkabátot hordott – a bátyja darkos korszakából örökölte – Chicago Bulls-os pólóval, valamint nagymamája csillagos arany nyakláncával, kedden már bomberdzsekit (Áron bombázódzsekinek hívta, de anyukám mondta, hogy az bomberdzseki) meg fehér fűzős Martens cipőt. Úgy nézett ki, mint a bátyja, csak kicsiben. Aki meg persze az idősebb szkinhedekre hasonlított, akiknek honvédségi surranójuk volt. Anya akkoriban egyenesen eltiltott Árontól, csak titokban lóghattunk együtt.

(M.A.G.U.S.)

Áron, ahogy a bátyja is, meg akkoriban minden nagyjából értelmesebb ember, hétvégén a művház szerepjátékos klubjába járt. Ott a pár évvel idősebbek, Roliék már ittak, dohányoztak. Ezekről a dolgokról Gojszival mi még ábrándozni se mertünk. Otthon nekünk mindig ellenőrizték a leheletünket. Kólát se ihattunk. Egyszer engem is hívtak játszani, talán Gojszi miatt, mert őt mindenki szerette, mert jó volt a Street Fighterben. M.A.G.U.S.-oztunk. Imádtam az alapkönyv borítójának zöld színét. Emlékszem, tél volt, derékig érő hó, mikor először játszottam.

Kisfehér mindig druida papnővel volt, és mást se csinált egész játék alatt, csak a többi játékos karakterére igyekezett rámászni – azóta is úgy gondolom, hogy a druidák combfixet viselnek a csuklya alatt –, a testvére meg egy ork harcossal, Turullal, aki folyton meghalt, mert mindenkit le akart zúzni az „aranykalapácsával" (ezt az aranykalapácsot ő találta ki). Hógolyó varázslókkal próbálkozott. Szappanból és unicumból kotyvasztott varázsitalaival

próbált minél menőbb lenni. Turul minduntalan meghalt, mert belekötött mindenkibe. Karaktere halálakor Nagyfehér általában életveszélyesen megfenyegette a mesélőt (egy szemüveges srácot, már nem emlékszem a nevére, pedig akkoriban ő volt az atyaúristen), hogy azonnal támassza fel a karakterét, aki persze rögvest fel is támasztotta Turult. Én paladin voltam a Sárkánydárda Krónikák hatására, de miután Áron papnőjével nem akartam smárolni, Nagyfehér, azaz Turul hamar megölte a karakterem, merthogy amúgy sem „játszom ki". Miért, tök jó csaj az öcsém! Hülye buzik!, mondta Turul, azaz Nagyfehér. Ezzel nem lehetett vitatkozni, úgyhogy kb. egyórányi ücsörgés után haza is mentem.

(Koszorú)

Nagyfehér pár év alatt komoly szkinhed lett. Ő is, a barátai is, a barátnője is, aki horogkeresztet tetováltatott a jobb melle fölé. A barátnője úgy nézett ki, mint egy kis náci egér. Emlékszem rövidre nyírt hajára meg a két nagy fogára. Lehettek valami hatan-heten. Hetente háromszor lejártak a helyi bokszklub termébe edzeni, szigorú paintball teamjük volt, de nyugodtabb programokat is szerveztek: második világháborús emlékműveket koszorúztak, Belső Parancs-, Vihargyújtó- meg Utolsó Felszólítás-koncertekre buszoztak, vonatoztak hol Kunhegyesre, hol meg Szolnokra, vagy ahol éppen gyűlést tartott a megyei propagandistájuk. És videóztak, mint akkoriban mindenki, persze, de ők főleg Schwarzenegger-filmeket néztek (Van Damme-ot nem voltak hajlandók). A Kommandó volt a kedvencük. A cigányokat folyton szidták, de nagyon ritkán verekedtek velük, leginkább csak felírták mindenhova, például a víztorony oldalára is, hogy az arabok és a cigányok menjenek haza Indiába. Ezért aztán sokáig azt hittem, hogy az arabok és az indiánok ugyanazok. Hógolyó mondta el végül, hogy nem.

Egyszer egy táborban – azt hiszem, Káptalanfüreden volt – velük szállásoltak el. Mint utólag megtudtam, Fehérék édesanyja akkoriban az ifjúsági házban volt büfés, ingyen jöhettek, szóltak a többieknek is.

Egyszer még a busz magnójába is berakattak Egészséges Fejbőrt, jó pár percig bömbölt a „mocskos néger, mocskos néger / kurva néger, kurva néger" az Ikarus recsegős hangszóróiból, amíg a táborvezető tanár ki nem kapcsolta a magnót egy kiadós üvöltözés kíséretében. Állítólag a Nemzetbiztonsági Hivatal is figyelte őket.

(Jogok, menyét)

Kisfehér, ahogy a bátyja is, alapjában véve jó arc volt. Habár kicsit furcsa is mindkettő. Kisfehérnek volt egy szokása. Ha reggel nagydolgát végezte, csak délután húzta le a WC-t. Ez úgy derült ki, hogy egyszer mentünk hozzájuk Gojszival kosaras kártyákat cserélgetni, és Kisfehér az utcájuk sarkánál futni kezdett, így jó tíz perccel előbb ért haza. Mint később elmondta, azért, hogy lehúzza a klotyót, és kiszellőztessen.

– Nehogy azt hidd, hogy elfelejtettem – mondta nekem Kisfehér némi büszkeséggel a hangjában. Arról van szó, hogy egyik nap, mikor le akartam húzni, valahogy szomorú lettem, mert belegondoltam, hogy szegény szardarab alig jött a világra, máris távozni kényszerül.

– Ez undorító – vetettem közbe egyszerre fintorogva és nevetve, Hógolyó láthatólag tudta már ezeket.

– Nem érted – mondta Kisfehér. Szerintem a szarnak is joga van megtapasztalni, milyen ez a világ. Ezért adok minden reggel megszülető szaromnak egy fél napot. Ez még mindig több idő, mint amit bárki más ad. Sajnos – folytatta kissé eltöprengve – iszonyatosan büdös lesz tőle a lakás, és néha elfelejtem nyitva hagyni az ablakot. Ezt én is tudom.

– És anyádat nem zavarja?

– Micsoda nem zavarja?

– Hát a szarszag.

– Á, nem hiszem, ő sosincs itthon, mióta bezárták az ifiházat, folyton a könyvtárban ül.

– És a menyétet?

Kisfehérnek volt ugyanis egy menyétje, még a bátyja, Roli hagyta rá, mikor a gimi után elköltözött otthonról. Szerette az állatokat mindkét srác. Egy ketrecben tartották a menyétet, nevet nem adtak neki.

– Ezt? Dehogy zavarja! Nem zavarja ezt semmi. Egész álló nap csak a vackában fekszik. Kurva unalmas. Ha zavarja is, szerencsére nem tud ugatni, hogy elmondja. Nem igaz?

– Az nem lehet, hogy azért fekszik egész álló nap, mert megdöglött?

– Szerintem csak megsértődött, hogy a bátyám elment. Megsértődtél, mi? – nevetett, azzal jókorát rúgott a névtelen menyét ketrecébe. A menyét nem moccant.

(Nagyfehér)

Nagyfehér folyton biciklizett, egyike volt a bicikliseknek, akik egész évben csak vártak, vártak a fagylaltozók előtt. A biciklisek, a kisváros motorosai, a bőrfejű banda, akiknek nem volt motorjuk soha, mert nem volt rá pénzük, jobbára csak a nagyapáik biciklijei jutottak nekik. Vártak a motorosokra, akiknek tényleg volt motorjuk, és akik időről időre ellepték a várost bikinis lányokkal és tetoválásokkal, égett gumiszagot hagytak maguk után, és aszfaltra rajzolt, ábrándos fekete köröket.

Nagyfehér annyira furcsa volt, nekünk, Gojszival, úgy tűnt, hogy soha, egy pillanatra sem szállt le a biciklijéről, csak mikor dolgozott. De ez nyilván nem így volt. A szakmunkásiskola környékén portyázott folyton a sárga biciklijén, rágózva, napszemüvegben. Iszonyatosan kopasz fején az iszonyatosan kék szeme szinte világított, amikor levette a napszemüvegét. Általában egyébként nem vette le, még a temetőben sem (gyakran láttam, hogy kiment a nagypapájuk sírjához, vitte a kapáját meg a műanyag flakont, néha koszorút vagy vágott virágot).

A biciklije elég menő volt, a faterja csinálta még a börtön előtt egy szovjet versenyből. Szerettem a dzsekijét is, akartam is olyat vetetni magamnak apáékkal, de ahogy a gördeszkára nemet mondtak („Amilyen hülye vagy, betöröd a fejed az aszfaltba, oszt még hülyébb leszel"), a dzsekivásárlástól is elzárkóztak.

(Ildi, Roli, cukrászda)

Egyszer a muterjuk eltörte a lábát, mert leesett valami lépcsőről. Volt, aki azt gondolta, hogy inni kezdett, legalábbis nekem Áron ezt mondta, de utána Hógolyótól, aki a szembeszomszédjuk volt, megtudtam, hogy faterjukat jó magaviselet miatt kiengedték.

Volt egy kis cukrászda a Piac téren, biztos emlékszel rá, a víztorony lábánál, a Braun Bandi bácsi cipészüzlete mellett, ahol főzött fagyit meg iszonyatosan finom és különleges nevű

sütiket lehetett kapni. A sok megszokott franciakrémes meg dobostorta mellett isteni hámántáskát meg kindlit csináltak, de a legjobb a flódni volt. Sehol nem láttam azóta ilyen nevű sütiket, mondjuk, az is igaz, hogy nem is kerestem. Breier Ildi akkor már jegyben járt a kosáredzőnk unokaöccsével, a súlyemelő reménységgel, akit mi csak Taplódaninak hívtunk, és fogalmam sincs, mi lehet az igazi neve. De már említettem, hogy végezte szerencsétlen. Nagy, szőke melák volt, az apja a Braun Bandi bácsi, a cipész. Folyton a cukrászdában tömte magába a képviselőfánkot. Nagyon agresszíven pingpongozott, mindenkit megvert a városban, és imádta a motorját.

Állítólag az volt a baj, hogy Nagyfehér nem tudta, hogy az Ildi jegyben jár Taplódanival, s Roli, vagyis a Nagyfehér elhívta volna moziba – holott még bőven megvolt a horikeris tetoválásos csaja –, de Ildi haragudott rájuk, és visszaszólt, hogy „barom nácik", erre ők bepipultak, kiabáltak, hogy „az anyád picsája a náci", még azt is üvöltötték, hogy a fajvédelem nem egyenlő a nácizmussal, de épp ott volt a Taplódani, aki Nagyfehérnél is magasabb és erősebb volt, és kidobta a két Fehért. Azok még egy darabig átkozódtak a bajszuk alatt, aztán hazamentek.

Este viszont – ezt is Hógolyótól hallottam – visszatértek, és megpróbálták egy kukával betörni a kirakatüveget. Nem sikerült jól a dobás, csak a riasztó kapcsolódott be. Másnap reggel már ott is voltak a rendőrök Fehéréknél, kihallgatás, helyszínelés, szokásos eljárás. Nem csukták le őket, de az idősebb fiú felfüggesztettet kapott.

(Street Fighter)

Kisfehérrel egy padban ültünk egészen sokáig, pontosan két évig, mert elültettek Gojszi mellől amőbázás miatt. Énekórán mindig segítettem neki is, ahogy Gojszinak segítettem, amikor népdalokat kellett kottázni, merthogy én zenei általánosba jártam, ők meg tesi tagozatosok voltak. Azt nem mondanám, hogy barátok lettünk, de valami olyasmi.

Érettségi előtt pár héttel moziba mentünk, Gojszi meg én. Hatalmas tömeg volt a kis mozi előterében, ott nyüzsgött a fél város, emlékszem. A Forrest Gump ment. Mi már megvettük a popcornunk, amit én csak pattogtengerinek hívtam. Mentünk is játszani a Street Fighterrel. A húszasaimat a Street Fighter-es gépre tettem ki, hogy ne kelljen folyton a zsebembe nyúlkálni értük. Akkor jöttek a Kalányos fivérek. Egyszer csak ott teremtek közvetlenül mellettünk. Hatalmasak voltak. Két börtönviselt, tetovált férfi. Cigányok, vagyis a fekete massza, ráadásul akiktől a legjobban rettegtünk, és akiket a legjobban gyűlöltünk. Mosolyogva kérdezték, megkínáljuk-e őket kukoricával, de már vették is ki a kezünkből. Akkor is mosolyogtak, mikor megkérdezték, van-e nálunk pénz.

Mikor könnyes szemmel a zsebembe nyúltam a Plútó kutyás műanyag pénztárcámért, fel sem tűnt, hogy Hógolyó nincs velem.

Már a kezemben volt a pénztárcám, mikor – nem tudom, mi ütött belém – visszaszóltam, ahogy addig soha nem mertem visszaszólni, hogy „hagyjatok már!". Nem bátran, inkább elkeseredetten. Sírva fakadtam.

Ők döbbenten néztek. Aztán elnevették magukat.

Én félelemtől reszketve visszafordultam a játékgéphez, és könnyes szemmel játszottam tovább a Street Fighterrel. Nem tudom, mit gondoltam. Talán azt, hogy ha nem figyelek rájuk, eltűnnek. Egyikük ekkor leverte a fejemről a baseballsapkámat, amit a húsvéti locsolkodós pénzből vettem, aztán elvette a pattogtengerim, a másikuk pedig a hú-

szasokat. A flanelingem ekkor már izzadságban ázott, közben természetesen a játékot is elvesztettem, és újabb síráshullám kerülgetett, hiába próbáltam visszatartani.

– A dzseki eladó? – kérdezte a nagyobb Kalányos közülük. A piros baseballdzsekimet régóta meg akarták venni, még apától kaptam.

Nem kellett volna lekurvaanyázni őket, ezt rögtön éreztem, de kiszaladt a számon. Utána könnyedén megragadtak, és vittek is kifelé a tömegben. Emlékszem a gyönyörű, mosolygós kora tavaszi alkonyra, az égen vattacukor felhők parádéztak. Habár ott gyülekezett a fél kisváros, akik a mozielőadásra gyűltek, de csinálni senki nem csinált semmit. Nem hibáztatom őket, valószínűleg úgy gondolták, ez a mi dolgunk. Legalábbis nem az övék.

Miközben vittek, az egyik márványoszlop mögött, a videotékás résznél ácsorgó Gojszival találkoztunk, aki épp húszasokat váltott, emlékszem a tekintetére, ahogy csak áll egy csomó húszassal a kezében, és döbbenten néz.

A mozi mögött azonban aznap nem engem vertek tolókocsisra, hanem a Kalányos fivéreket.

Közvetlenül az előtt rúgott tökön az idősebb Kalányos, mielőtt Nagyfehér és Kisfehér megérkezett, közben a fiatalabb a dzsekimet rángatta le rólam. Már fel is próbálta magára, de nem sok ideje volt kiélvezni, mert Nagyfehér kék Martense egyenesen a háta közepén csattant.

Gojszi azt mesélte, amikor látta, hogy visznek kifelé, először nem tudta, mit csináljon, de végül odarohant Kisfehérhez, aki pedig szólt Nagyfehérnek. Ez nem ment ilyen egyszerűen, mert Nagyfehér akkorra már megunva a várakozást, teljesen elmerült a pornófilmek borítóinak tanulmányozásában, és próbált rájönni, mi lehetett a jelszó az okkult felvételekhez, amikről csak legendákat hallottunk, és amiket csak a pult alól adtak oda a kiválasztottaknak. De mikor felfogta, hogy testvére rángatja a kabátját, nem sokkal utána már ment is a mozi mögötti placcra verekedni a Kalányos fivérekkel, vagyis ahogy ő mondaná: megverni a cigányokat.

Mire a nagyobb Kalányos észbe kapott, Kisfehér már egy vascsővel ütötte. Talán a vértől vadultak meg, mint a cápák: a földön fekvő Kalányos fiúkat felváltva rugdosták, mint a megszállottak. Mi, Hógolyóval, nem mertünk a közelükbe menni, csak üvöltöttünk, hogy „elég lesz már, baszd meg, megölöd". De semmi sem tudta megállítani őket: pár perc múlva vértől volt csatakos a surranó meg a kék Martens.

CSIKÓS ATTILA

FENN A MÉLYBEN

Téptek felfelé az erdei úton. Tojáshéjszínű, nyitott VW, a hátsó ülésre dobálva a cuccaik, bőröndjeik. Térkép, retikül, telefon, egy faragott nyelű tőr Marokkóból, félig tele kólás palack, mentes víz, bubis víz, hamburgeres doboz. Egy könyv a weimari demokráciáról. Modern lektűrbe illő kapkodás nyomai. Nonkonformista káosz. Az állomásnál letértek a főútról, és bekanyarodtak a hegy aljában elterülő temető felé. A bazalttemplom harangja éppen elütötte a delet. Zoltán a gázra lépett. Elviselhetetlen kánikula volt. A menetszél is forrón csapott az arcukba, és a fullasztó hőség a fák közé érve sem enyhült. Nikolett könnyű, nyári szoknyájával legyezgette a combtövét.

– Milyen már, hogy még az erdőben is ömlik rólam a víz? – kérdezte Nikolett, és napszemüvegét lejjebb tolva férjére nézett. – Ragadok az izzadságtól.

– A házban már lesz légkondi – felelte Zoltán, és tenyerét Nikolett combjára helyezte. – Addig kibírod valahogy.

– Le fogok zuhanyozni – mondta Nikolett, és hátravetette a fejét. – Egy jó kis fürcsi – bocsánatkérően elmosolyodott. – Tudod, csak hülyéskedem.

– Andrással át kell mennünk az intézetbe – mondta Zoltán, ügyet sem vetve Nikolett megjegyzésére. – Három órán át annyit tusolsz, amennyit akarsz.

András a Balatonra néző teraszon ült, amikor megérkeztek. Sűrű pára lebegett a tó felett. A bor mellé kihozott jégkockatartóban már a víz is meglangyosodott.

Zoltán bekanyarodott a bazaltkőből épült pince elé.

– Állj inkább az árnyékba! – kiabálta András. Felállt, és elindult a kocsi felé.

– Nem fogok a fűre hajtani, még apa ültette – felelte Zoltán, aztán kiszállt.

Csípőre tette a kezét, és felsőtestét hátrafeszítve megropogtatta a derekát.

András hosszan vizslatta. Megerősödött, gondolta. Jót tett neki az ásatás. Hogy fél évig tolta a sztyeppén. Lefogyott pár kilót, megszálkásodott. Magazinba kerülhetne a képe. Kicsit irigyelte is. Nagy havaj lehetett, távol a poros Pesttől, bennszülöttek közt vadromantikázni.

– Milyen figyelmesek lettünk nagy hirtelen – monda aztán foghegyről. – Apa füve. Ajjaj, apuci szép gyöpe!

– Valami baj van? – kérdezte Zoltán gyanakodva.

András gúnyosan elmosolyodott:

– Nem, semmi baj, bratyó. Oda állsz, ahova akarsz.

– Akkor jó – felelte Zoltán. Kiment a kert széléig, és elégedetten körbemutatott. – Egyszerűen nem tudom megszokni ezt a panorámát.

– Panoráma, mi? Csend, jó levegő, Gesamtkunstwerk. Mit jössz te is ezzel, mint egy hülye külföldi? – mondta András. – Ajnározni a nyilvánvalót.

Nikolett felnevetett. Utálta Zoltánban ezt a poétikus magamutogatást.

Zoltán csak legyintett.

– Te meg de nagyon autentikus vagy, drága tesókám.

András kinyitotta Nikolettnek a kocsiajtót, és előrenyújtotta a kezét.

– Helló! – mondta Nikolett mosolyogva.

Végigmérte András. Jóképű, kisportolt férfi. Hozzá képest Zoltán egészen csenevész, gondolta. Mint egy kamasz, pedig Zoltán az idősebb, mégis az öccse néz ki férfinak. Az igaz, hogy Zoltán baromi intelligens, és nincs vele nagy gáz, nem ciki, mondjuk ahhoz képest, hogy muzeológus. De a negyven fokban, vakációban imponáló ez a barnára sült, kidolgozott, kúl mellkas és hasizom.

– Szóval te vagy a sógorom!

– Én – felelte András. – Üdvözöllek szerény birtokunkon. Na, gyertek, megmutatom a szobátokat! – kiáltotta, és kiemelte a két bőröndöt a hátsó ülésről, aztán elindult a bejárat felé. – Bent szibériai hűvös vár benneteket. Na, az, öcsém, na, az egy jó kilátás, már az időjárás-előrejelzéseket nézve.

Szótlanul baktattak a bazaltkőből kirakott úton az intézet felé. Fél éve nem is beszéltek. Zoltán a Volga vidékén volt egy kutatócsapattal, régészekkel meg az egyetem történészeivel. András az üzletét vitte, lejárt ide metszeni, elintézni a papírmunkát a házzal, a szőlővel. Feszélyezetten gyalogoltak a napon. Nikolett, miután ettek pár falatot, letusolt. Aztán meg sem törölközött, vizesen kifeküdt egy nyugágyba a diófa alatt. Már aludt, amikor elindultak.

– Még anyáéknak sem mondtad el – mondta hirtelen András.

Zoltán megállt a régi présház előtt, amiről gyerekkorukban azt hitték, hogy egy kitelepített gróf lakja. Egy osztályidegen. Jó szó. Elidegenedve a klassztól.

– Most miről beszélsz? – kérdezte.

– Tudod te – felelte András.

– Vagy úgy, öregem. Nagyon is elmondtam nekik. Csak nem akarnak emlékezni rá.

– Csak úgy mellékesen, nekem se mondtad.

– Neked tényleg nem – Zoltán egy seregélycsapatot bámult szórakozottan, ahogy előgomolyogtak a hegy válla felől.

Aztán kikanyarodtak az aszfaltos útra a turisták közé. Innen már látszott az intézet épülete. Egy német társaság lihegve jött szembe velük. Von Haus aus turisták. Nordic walking bottal a kézben.

– Tulajdonképpen nincs min csodálkozni, tesó – mondta András. – Mindig is ilyen voltál. De a lényeg, hogy járod az utad. Örülj neki!

Zoltán nem válaszolt. Kiment az útszélre, hogy utat engedjen egy külföldieket szállító dzsipnek.

A hegy felett is látszott a pára. Homályosan vibráltak a forróságban a szőlők, a bazaltorgonák. Az út másik oldalán András épp az egyik dzsipesnek integetett. Mindenkit ismert a hegyen. Mindenki a cimbije volt. A spanja. A tesója. Az intézetbe is valami haveri ügy miatt kellett menniük. Zoltánt régen mindenki mamlasznak tartotta, nem voltak barátai. Introvertált csak, mondta a szakpszichológus. Hiába irigyelte a bátyját, hogy annyi

haverja van, ki volt mondva a verdikt. Egy éve minden megváltozott. A kinevezése óta hozzá is annyian dörgölődztek, hogy jobban örült, ha egyedül lehet. Azóta azt mondják róla, megnőtt az arca. Antiszociális. Önző. Csak mert nem tud smúzolni akárkivel. Egyszer el is kellett igazítania egy ismerőst, hogy fogja vissza magát. Hogy ne őt baszogassa, monsieur Montesquieu, ne neki vetítsen, hogy hogyan kéne helyesen élni, meg hogy mit hogyan csináljon máshogy. Napokig nem tudta elfelejteni, ahogy az ismerőse akkor ránézett. Megváltoztál, Zoltán, mondta. Te nem ilyen voltál, tette hozzá, és megbántva, csodálkozva bámult rá, mélységes fájdalommal a szemében. Hát te is megváltoztál, édes öregem, felelte akkor. És tudod mit, ebben a tetves országban mindenki megváltozott. Egyszerűen elegünk van már egymás életéből, a sajátunk meg valahol elveszett, mondta neki. Cseszd meg, édes öregem! Kifizette a cechet, aztán kért egy taxit a Nagymező sarkára, és hazament. Csak András nem változik, gondolta. Született csapatkapitány. Center. Egy Ronaldo. Egy Kemény Dini. Még mindig mindenki összepacsizik vele.

Alkonyodott, mire hazaértek. Narancssárga volt az út előttük, narancsosan fénylettek a vitorlák a tavon, Nikolett is narancssárga volt, ahogy a nyugágyban feküdt. Még mindig aludt.

– Jó bőr, azt meg kell hagyni – mondta András. – Remélem, boldogok lesztek.

– Én is erősen – felelte Zoltán.

Aztán megvacsoráztak. Nikolett színes egyberuhát viselt, miután lefürdött. Andrásnak bejött, hogy „fürcsizni" megy. Értette benne az iróniát. Sztéket ettek, zaftos, éppen csak felhevített, megkérgesített hússzeletet. A teraszról nézték a Balaton felett gyülekező felhőket. Barnán, opálos fényben hevert a tó.

– Vihar lesz – mondta András.

Zoltán gúnyosan elmosolyodott:

– Látod, Nikikém, mit tesz a rutin? Az itt megélt kamaszkor kész kincsesbánya, csak kipillantasz a tóra, és mondod az időt.

– Húsz év van benne – felelte András.

Nikolett unottan piszmogott a salátájával. Nem érdekelte különösebben a vihar. Ha net van, mennykövek hullhatnak. Tőle! Csak tudjon dolgozni az éjjel. Leadás szorította, kutatás a nyolcadik kerületről. Azért Andrásra rákacsintott.

– Nem csak a kosz ragadt rád – jelentőségteljesen odamosolygott.

András a tűzrakóhoz ment, felhasogatott pár kuglit.

– Szóval, mért nem mondtad el nekik? – kérdezte, miközben gúlába rendezte a hasábokat.

– Hogyne mondtam volna! – nézett rá Zoltán. – Még az esküvő után is beszéltem velük. Gratuláltak.

– Rettenetesen megaláztad őket – mondta András, aztán meggyújtotta a tüzet. – Nem gondolod, hogy tudnunk kellett volna róla? Hogy megházasodsz? A rokonok sorban hívták anyát, apát. Szólni se tudtak. Se nyelni, se köpni. Szégyen. Hát nem gondolod?

Zoltán a pincébe indult éppen. Teljes erőből a tölgyfa ajtóba bokszolt.

– Hagyjatok már végre békén! – kiabálta. – Talán a családi tanácsnak kellett volna erről is dönteni? Mit kellett volna tennem? Egy hónapja mondtam el anyának. Amikor módom

volt rá, apának is. Nem szeretik Nikolettet! Tehetek róla? Nem veszik tudomásul – mondta, és kivágta a pinceajtót.

– Ilyen volt mindig – bólogatott András, és meggyújtotta a tüzet. – Magának való. Indulatos, ha a szemébe mondják.

Még voltak vörös csóvák az égen, csak a túlpartra omlott rá a sötét. Sárgán villogtak a kikötői jelzőfények, a hajók a partokhoz közeledtek.

Zoltán két palack bort hozott. Az egyiket kidugózta.

– Tölthetek? – kérdezte halkan.

– Megérdemelték volna. Legalább annyi. Magamról nem is beszélek – mondta András, és elvette Zoltántól a poharat.

– Ők igenis tudták. Csak a többiek előtt akartuk titokban tartani Nikolettel.

Nikolett csak kamillázott. Ez volt a másik. Zoltán többes száma, amit ki nem állhatott.

– Én nem kértem, hogy tartsad titokban! – kiáltotta dühösen, és az asztalra csapott. – Ne feketíts be, kérlek! Rám ne kend, hogy nem merted elmondani!

– De hát mi az úristent akartok? – kérdezte Zoltán. – Mi a jóisten bajotok van már mindkettőtöknek velem?

– Veled semmi, szívem – felelte Nikolett, és felállt. Andráshoz lépett, és mélyen a szemébe nézett. – Jó éjszakát! – Aztán közelebb hajolt, és hosszan megcsókolta az arcát. – Mentem – szólt oda Zoltánnak. – Ha az önsajnálatoddal nem maradsz soká, még ébren találsz.

Papucsa öntudatosan slattyogott minden lépése után.

– Hát ez? – kérdezte Zoltán, és széttárta kezét.

– Elvetted, szagold!

A tűz csendesen pattogott az éjszakában. Pásztoridill, szemben az ezüsthíd.

– Nem is értelek – mondta András.

– Felhívom anyát – Zoltán elővette a mobilját.

– Alszanak már ilyenkor.

Zoltán benyomkodta a számot.

– Szia, anya! – mondta aztán. – Hát mi ez az egész? Mi ez, a kurva életbe, anya?

Nem beszéltek hosszan, és amikor Zoltán letette, csak annyit mondott, úgy tűnik, anyának elment az esze.

– Váltig tagadja. Azt mondja, rettenet, amit átélt. Hogy nem is tudta, hogy a fia nősül. Nem akar beszélni, nem akar látni se.

– Mindig ezt csinálod – felelte András. – Valami baj van veled. Szarsz mindenkire. Igazán elmondhattad volna, legalább nekik.

– Rohadt életbe, András! – csattant fel Zoltán. – Kurvára elmondtam mindkettejüknek! Anya mégis úgy tett, mintha még nem tudná, pedig már mindent megbeszéltünk. Mégis a fejét fogta, és azt mondogatta, vége a világnak, vége a világnak… Egy Honthy Hanna! Csak a porceláncsésze hiányzott a kezéből. Az eltartott kisujj. Utolsó békeévek teadélutánja, baszd meg! Botrány a lizsében! Szkandál a klubban! Már a linzer sem esik jól. A tiszt úr rangon alul nősül, vagy mit tudom én! Tudomást sem akartak venni róla. Ismer ilyet a pszichológia. Törli a memóriából, ami kínos.

– Kínosnak kínos – felelte András. – Az egész családot kihagytad. Ahogy annak idején, amikor felmentél Pestre. Itt hagytál minket.

– Tanulni akartam. Nem úgy, ahogy egyesek – mondta Zoltán. – Aztán elmentél te is. Persze nem egyetemre.

– Kellett a pénz.

– Anyának mondtad, mire költöd? – Zoltán teletöltötte a poharakat. – Vagy hogy honnan van egyáltalán? Hogy nem marketingigazgató vagy?

– Mekkora strici vagy, testvér! – mondta András. – De megver az isten. Nagyra vagy azzal a kurva diplomával, meg hogy kineveztek. Kivártad szépen a sorod.

– Legalább nem loptam, András! Már megbocsáss, igazgató úr! Nem privatizáltam. Nem volt zsíros biznisz. Nem voltam benne nyakig.

Aztán sűrű csend.

– Én sosem loptam – suttogta András.

– És az a rémült telefon három éve? Hogy kéne a tanszékről egy bevállalós jogász. Különben mész a levesbe. Disszertációt írtál? Erkölcs és közjog kérdésein lamentáltál? Súlyos világnézeti válság nyomasztott? Anyáék se tudhattak róla. Ápoltam a lelkük, hogy sínen vagy. Tartottam a hátam.

– Nem igaz. Sosem hívtalak ezért – András csodálkozva nézett maga elé.

– Nektek valami baj van az agyatokkal, tesó – mondta Zoltán, és kiitta a borát.

Megfordult, és bement a házba. Már a tűz is kialudt. Csak a tücskök reszeltek, mint túlpörgött kamaszok egy after partyban.

Nikolett már aludt. Hasán a laptop, társalkodónője képernyő-pihentetőre váltott. Színes, hosszú csík kanyargott az éjszakában végeláthatatlanul.

Másnap reggeli után kirándulni mentek. A Ranolder-keresztet akarták látni.

Evés közben egyikük sem beszélt, előtte, utána is alig. Mint a lúdbőrző Balaton, olyanok voltak. Nikolett alig leplezetten, vágyakozva nézte András bicepszeit. Néha rámosolygott. András tekintete ilyenkor megenyhült kissé. A kirándulásba is csak Nikolett kedvéért vágott bele. Zoltán észre sem vette, úgy magába fordult. Megpróbálta felhívni az anyját, de nem vette fel. Nyilván gubbaszt fájdalma epicentrumában. De hogy viselkedhet így azzal, akit szeret, gondolta Zoltán. Elvégre ő nevezett engem hazugnak. Az anyám. Hát tehetek én róla, hogy nem bírja Nikolettet? Meg se ismerte, már az elején kijelentette, hogy a lábát be ne tegye. Már ha hermeneutikailag nézzük. Nikolett is azóta ilyen hülye. Mindenen parázik. Besértődik, mint egy kamasz. Tegnap este is, gondolta, szó nélkül elhúzott. És András! Megbántott önérzete balzsamecetével tálalt, kétnapos kerti saláta. Haha, gondolta. Hízik a mája, ha baszogathat.

Az éjjeli vihar elmaradt, de a táj felett kitisztult az ég. Hűvösödött is. A Klastrom-kútnál vágtak felfelé. Meneteltek, mintha hajtanák őket. A munkatáborba mehettek így a platón előre a rabok. Némán, muszájból mászták a bazaltot. És jöttek szembe a nordicos germánok. Ezeknek az agyukra ment a séta, gondolta Zoltán. Tegnap még összeröhögtek rajtuk Andrással. Hogy lefelé majd addig isznak minden pince előtt, amíg bebaszva elfelejtik a neurózisaikat. De most egyikük sem szólt. Lecsorogtak a Rózsakőhöz. András majdnem

mondta, hogy már kár volna a Balatonnak háttal leülni, már megházasodtak, de aztán elment a kedve. Inkább Nikolett seggét nézte. Nikolett is berágott tegnap. A Rózsakőnél el is köszönt, és elindult lefelé a lépcsőn. Azt mondta, menjenek csak ketten tovább, bevárja őket a Kisfaludy-házban. Ők ketten felkanyarodtak a kéktúra útvonalán.

– Csak egyszer akartam olyan laza lenni… – mondta fújtatva Zoltán.

– Milyen? – kérdezte András. Megkapaszkodott egy fában.

– Nem belemenni. Nem moralizálni – felelte Zoltán. – Csak megtenni, és örülni neki. Az időre bízni. Majd csak megszeretik Nikolettet.

– Nem kellett volna szégyenben hagynod anyát – András elrúgott egy bazaltdarabot.

Zoltán nem válaszolt. Felhúzta magát a bokrok között, ment tovább, hátra se nézett.

Amikor a kereszthez értek, ledobta a zsákját. Elővette a cigit, és rágyújtott. Odalenn sárgásan hullámzott a tó.

András is felért, és lihegve leült.

– Amikor innen elmentél, az is elég laza volt, nem?

Zoltán beleszívott a cigarettába, és a parázs felett Andrásra nézett.

– Na, azt kurvára átbeszéltük akkor – mondta. – Egy rohadt évig másról se szólt az élet, csak hogy elköltözöm. Hogy hogy tehetek már ilyet?

– És rámént a kis lelked, mi? Napokig nem aludtál. Ugye? Remegett a gyomrod – András felállt, és elindult a lépcsőn a Zengő-kő felé. – Nikolett nem hozzád való. Még csak fel sem hívta anyát. A neve napján se. Soha.

Zoltán eldobta a cigarettáját, és András után ugrott. Hátulról elkapta a pulóverét.

– De azért te szúrnád, ugye? – kiabálta. – Láttam, hogy nézed! Te álszent fasz! Ahogy anyáért aggódsz, miközben a lakásra felvett hitelből élsz. Nikolett meg azért nem jelentkezett, mert gyűlölték, érted? Mert nem tudták megbocsátani neki, hogy nem a rohadt szabályaik szerint működik. Pedig Nikolett mindent megpróbált. Amíg lehetett…

A homlokán kidagadtak az erek, miközben a bátyját ráncigálta lefelé a lépcsőn.

András belekönyökölt Zoltán hasába. Aztán megfordult, és hátrafeszítette az öccse karját.

– Mindig ilyen kis agresszív voltál – mondta. – Nem változol – tette hozzá.

Aztán kiköpött. Fújtatva szorongatta az öccsét.

– Én vettem azt a lakást – mondta később. – Azt csinálok vele, amit akarok. És ha hagyja magát, Nikolettet is megdönthetem. Te vagy a tanult ember, tudod, hogy működik ez. Olvastad Tolsztojnál. Nem? Megkívánjuk néha a romantikát.

Hirtelen elengedte. Zoltán feltápászkodott, a karját dörzsölve hátrált egy lépést.

– Még mindig az fáj neked is, hogy elmentem, mi? – kérdezte.

András szánakozva nézte.

– Lószart. Kit érdekel? Rég volt.

Aztán elvigyorodott. Felsőteste előrelendült, mintha le akarná fejelni az öccsét. De csak a levegőbe bólintott.

– Beszartál, mi? – kérdezte vigyorogva. – No para! – mondta. – Csak anyáék érdekelnek. Szarok a Nikolettedre. Unalmas hülye. Biztos most is mentes vizet iszogat szívószállal és citromkarikával a teraszon. Hülye kis kurva.

Zoltán keserűen elmosolyodott. Aztán előrelépett, és teljes erőből mellbe vágta a bátyját.

– Megerősödtél a sztyeppén az oroszok közt – mondta András elképedve. Csak a második ütéstől vesztette el az egyensúlyát. Hátrazuhant a lépcsőn.

– Nem oroszok, baskírok, te tanulatlan tahó! – ordította Zoltán, és belemarkolt András hajába. – Semmit se tudsz, mi? Azt sem, hogy ennek a sziklának mi a története.

András mellé térdelt a földre.

– Egy délceg legény elszerette csenevész testvérétől a jegyesét – üvöltötte Zoltán. Meg akarta ölni, a tóba akarta dobni, de amikor éppen erre készült a ladikban, megzendült ez a szikla, és a kötél, amire követ kötött, figyelmetlenségében az ő lábára tekeredett.

Hátrahúzta András fejét, és erőből odacsapta a szikladarabhoz.

– Azt mondják, azóta, ha valaki megüti ezt a sziklát, megzendül, ahogy akkor – kiabálta. – De ez nem szólal meg, baszd meg! Ez teljesen néma. Süket. Egy árva hangot nem ad.

Még egyszer odacsapta András fejét a kőhöz.

– Mi kell ahhoz, hogy végre megbékéljetek?

Lihegve a bátyja mellé zuhant. A hajánál fogva maga felé fordította Andrást. Annak csupa vér volt az arca, a homlokán felszakadt a bőr. Zoltán szemébe nézett, és mosolygott. Valamit motyogott is, de Zoltán nem értette.

A tavon egy vitorlást sodort a szél Keszthely felé. A víz most zöld volt, mint egy almaszappan. Szemben seregélycsapat lepte el a szőlőt. Visítoztak, mint a kiscsajok a tinidiszkóban. Micsoda egy állat, gondolta Zoltán. Hogy gyűlölöm őket. Hanyatt fordult, és András mellé feküdt. Arcát a nap felé fordította. Kék ég. Látta a hófehér kereszt csúcsát. „Itt kell lenned, hogy elhidd" élmény. Ez se rossz panoráma, baszd meg! Nézte, ahogy elpárolognak a felhők.

Fel kéne hívni anyát, gondolta aztán. Fel kéne hívni. De tulajdonképpen már nem érdekelte. Nem érdekelte, hogy megbocsátanak-e valaha.

SZÖLLŐSI MÁTYÁS

SZABADULÁS

Egyik este, amikor sétáltam át a hatalmas téren, a lámpák csak elszórtan világítottak. A hátsó részeken olyan sötét volt, hogy alig láttam az alakokat, de annyit azért érzékeltem, hogy szótlanul és éberen ülnek. Akkor értettem meg, hogy a tömegnél csak a várakozás feszültsége hatalmasabb, ami egyetlen arcban sűrűsödve már korábban is benne volt. Az aluljáró hátul zárt térként folytatódik. Átvágtam a fekvők között, mert észrevettem, hogy a metrólejárattól nem messze páran összegyűltek, és valami éledő zajt is hallottam, mintha zokogna valaki. Körben álltak az emberek, nők és férfiak egyaránt. Figyelték az asszonyt, aki a földön feküdt, és egy másik személyt takart a testével. A tíz-tizenkét ember mereven nézte, ahogy a nő aztán följebb emelkedik, és akkor már látszott, hogy mögötte egy gyerek vonaglik a földön. A szeméből csupán a fehérje látszott. A szájából bugyborékoló nyál ömlött. A háta időnként megfeszült, a fejét hátravetette, mintha a teste valamit ki akarna lökni magából a nyálkán és a gurgulázó hangokon kívül. Az arca kékes tónust kapott, ami több mint ijesztő volt. Úgy állt ott az a tucatnyi ember, mintha tartanának a gyerektől. Felnőtt férfiak összeszorult szájjal, félelemtől taglózottan. A nő zokogott. Közben föl-le emelgette a kezét. Úgy tűnt, nem mer a gyerekhez nyúlni, mintha nem tudná, mit szabad és mit nem. A vonaglás folytatódott, s mivel nem tett senki semmit, átfurakodtam két ember között, hogy az oldalára fordítsam a lányt, nehogy megfulladjon a roham közben. Mélyről jövő hörgés áramlott a száján kifelé. Bárki azt hihette, valami a testébe költözött, és az bünteti úgy. Dobálta magát, vagy valami dobálta őt, nehéz lett volna megmondani pontosan, s csak az érződött tisztán, hogy az erő, ami mozgatja, a testénél jóval súlyosabb. Amikor beléptem a körbe, páran rám emelték a tekintetüket. Oldalról is láttam, ahogy végigmérnek, de nem tettek semmit. A földön fekvő nő csak akkor vett észre, amikor már mellette guggoltam. Kétkedés volt az arcán. Felváltva hol a gyerekre, hol rám nézett, majd fölemelte mindkét kezét. Azt hittem, meg akar markolni, hogy ne nyúljak a lányhoz, de aztán a saját fejét fogta meg, és úgy ringatózott előre-hátra, már csukott szemmel. A kabátom ujjával letöröltem a gyerek arcáról a nyállal keveredett hányást, majd az oldalára fordítottam, hogy a földre csorogjon a maradék, és ne folyjon vissza, elzárva a légutat. A lány rázkódni kezdett, mintha valaki megragadta volna, pedig már nem ért hozzá senki, és a vékony test olyan hevesen vonaglott a földön, hogy hirtelen én magam sem mertem volna hozzáérni újra. Aztán a remegés alábbhagyott. A ruhán keresztül is láttam, hogy elernyednek az izmai, és az addig feszült nyak engedi a fejnek, hogy végre megpihenjen. Köhintettem párat, miközben igyekeztem elfojtani magamban a mélyről jövő ingert. A lány még rángatózott kicsit. Végül teljesen elcsendesedett testében a görcs. A nő sem zokogott már. A kezét elvette a fejéről, mintha újra fel lenne készülve rá, hogy szembesüljön, elsősorban talán önmagával.

Kétségbeesett arccal nézett rám, amiben a bizonytalanság mellett bujkált némi bűntudat is. Akkor figyeltem föl először arra, hogy a lány és a nő milyen elképesztő módon hasonlítanak egymásra. Ugyanazt az arcot néztem két évtizednyi különbséggel, és még a meggyötörtség is hasonló módon ült ki a szemük köré. A nő magyarázni kezdett. Egyetlenegy szót sem értettem az idegen beszédből. A körben állók közül egy férfi szólalt meg, de nem mozdult senki, csak álltak, és nézték a hevesen lihegő lányt. Körbenéztem, hogy látok-e valamit, amit betehetek a gyerek feje alá, hogy szintbe hozzam a fejét, de mivel nem láttam semmi alkalmasat, fölálltam, majd levetettem a kabátom, hogy azt használjam párnaként. Ezalatt páran még körénk gyűltek, s az volt az érzésem, hogy talán távolabbról is végig figyelték, mi történik. Egyre biztosabb voltam benne, hogy félnek, ahogy előbb a lányra, majd az elképedt arcokra néztem. Néhány férfi összesúgott. Mutogatni kezdtek. Nem tudtam eldönteni pontosan, hogy a lányra vagy rám. Aztán, mintha hívnák őket, és egyszerre szólalt volna meg egy hang az agyukban, szétszéledtek, s csak egy húszévesforma kölyök meg egy nagyon vékony, szakállas kis ember maradt ott a neonlámpák fényében állva. A nő meredt arccal figyelt, majd finoman a fekvő gyerek oldalára tette a tenyerét, de szinte azonnal el is vette, miközben a férfi közelebb jött, és odaguggolt mellénk. A fiatal srác továbbra is egy helyben állt, figyelt. Elindult a sodró lendületű beszéd, amit heves kézmozgás kísért. Meglepett, hogy az indulatuk hevessége nem felzaklat, inkább elcsendesít bennem valamit. Legalább egy percig figyeltem a földön fekvő lányt a párbeszéd árnyékában, ahogy mozog a mellkasa, lélegzik, és rebben egyet-egyet a szeme, mintha álmodna. Köhintett párat. Láttam, hogy kezdi visszanyerni az eszméletét. Mozdult a keze. Fölnyitotta a szemét, nagyokat pislogott. A bal karjával föl akarta tolni magát. Megmozdultam, hogy jelezzem neki, ez még talán korai, de nem férte oda hozzá, és nem is akartam újra megérinteni, mintha már nem volna jogom hozzá. A csupasz arcon előbb egy hullámot láttam átvonulni: a nagy barna szemei elnehezültek, majd a bőre színe lett más, talán a felismeréstől, hogy újra ébren van. A két ember mellettem ebből semmit sem észlelt. Úgy magyaráztak, és annyira közel voltak egymáshoz, hogy szinte összeért az arcuk, mégis a távolság egyértelműsége döbbentett meg. Nem volt világos, miről beszélnek. A két fej között elnézve tisztán láttam, hogy a lány nem igazán érti, mi történt, és talán csak annyit sejt, hogy miatta vitatkoznak. Az arca merev lett, de nem úgy, ahogy a roham közben. A szeme könnyezett, talán a bűntudat miatt. A férfi már hadonászott is, s mintha a nőt okolta volna a történtekért. A hátul álldogáló fiúra néztem. Mozdulatlanul, ijedt képpel nézte a család többi tagját, és engem ott a földön. Hosszú, fülledt percek teltek el. Nem tudtam volna megmozdulni addig, amíg el nem csöndesednek. Amíg azt nem látom, hogy a földön fekvő gyerekre néznek, és nem egymásra vagy rám. Körülöttünk közben mozgolódás támadt. A hátsó tér kezdett megtelni emberekkel, akik visszatértek az aluljáróba. Néhányan elterültek a matracokon, mások pedig bemásztak a sátrakba, talán hogy látha-

tatlanná váljanak. Legalább negyven-ötven ember tartózkodott ott, pedig szűk a tér. A hosszú, folyosószerű részt ráadásul középen oszlopsor vágja ketté, ami még felismerhetetlenebbé tette akkor a köztük derengő arcokat. Először éreztem, hogy semmi keresnivaló ott. Idegen lett a körülöttem lévő testek közelsége. Vagy a sajátomé. Egyértelmű volt, hogy nem illek oda. Hogy valami olyan idegenségérzet van bennem, aminek súlyánál csak maga a léte borzasztóbb. Amikor ismét a lányra néztem, a kölyök már mellette guggolt. Zsebkendővel törölgette az arcát. A lány behunyta a szemét, az arca elernyedt, a légzése is puhább lett. A fiú közben a haját kezdte simogatni a másik kezével, nagyon lassan és egyszerűen. Erre már a két felnőtt is odafordult. A férfi nem beszélt tovább, s bár csak oldalról láttam a szemét, úgy tűnt, megilletődött a látvány miatt. A nő arcán dermedtség ült, s akkor annyira nyilvánvaló lett megint a hasonlóság, hogy nem bírtam nem a nőt nézni, miközben a lány hófehér tekintete volt előttem. Arra eszméltem, hogy a nő sír, de másfajta sírás volt az, mint a korábbi. Hangtalan beleegyezés a látványba, ami mintha valaki más érzéseit tükrözné, nem az övét. Akkor úgy éreztem, mennem kell. Fölálltam, de alig bírtam mozogni. A fél térden támaszkodástól elmerevedett a lábam. A balt szinte csak vonszoltam magam után. Arra gondoltam, hogy talán mondanom kéne valamit. Visszafordultam, de azonnal értelmetlennek, üresnek tűnt a szándék. Már az aluljáró belső részénél jártam, amikor többen körém gyűltek, s bár nem értek hozzám, csak néztek, úgy tűnt, nem engednek tovább, tehát megálltam. Pufók, szakállas ember kezdett magyarázni, föltett kézzel. Páran, akik még ott álltak, bólogattak keresztbe font karokkal, mintha valami szentenciát hallgatnának, amire csak ráhagyatkozni lehet. Egy szót sem értettem, csupán a szavakban rejlő indulat és határozottság volt egyértelmű. Biztos voltam benne, hogy tudják, nem értem a szavakat egyenként sem, a mondatok egymásutánja pedig inkább monoton zúgás, nem is beszéd, egy idegennek, aki hallgatja. Mégis, vagy két-három perc is eltelt, mire megszólalt valaki, aki mindkét nyelven értett és beszélt. A fiatal gyerek az egyik oszlopnál állt még a beszéd kezdetekor, aztán közelebb jött hozzám, de így is azt éreztem, hogy – bár sokan vannak körülöttem, kizárólag férfiak, mégis – egyedül vagyok. Ebből a gesztusból az is kiderült, hogy a szerepem valamilyen módon kitüntetett abban a szituációban, s hogy bizonyára összefügg azzal, ami az ezt megelőző fél órában történt. Láttam, hogy a nők hátul állnak, az oszlopsor mögött, az árnyékos részeken, mintha az valami határt képezne, és annál a vonalnál nem jöhetnének tovább. Sokaknak az arca is fedve volt, így leginkább a szemek csillogása tűnt ki a félhomályból. Minket néztek. A fiatal fiú beszélni kezdett. Először csak odasúgta, hogy a beteg lányról van szó, majd hozzáfűzte, hogy sok jóra ne számítsak, mert már az érkezésem előtt igen feszült volt a hangulat, és azzal, hogy segítettem rajta, nem javítottam a helyzeten. A fiú vékony volt, fehér bőrű, ami inkább a sápadtságának volt köszönhető. Eleinte összemosódott a hangja a szakállas férfi szavaival, de idővel fölfogtam, hogy egy az egyben fordítja, amit hallunk. A férfi a lányról beszélt, és hogy nem önmaga. Ez a kijelentés valamilyen módon összhangban volt azzal, amire korábban magam is gondoltam. A férfi úgy állt ott az oszlopsor előtt, mint egy vezető, akinek kötelessége elmondani, amit tud. A mögötte álló férfiak előredöntött fejjel álltak, aprókat bólogattak, és az egész olyan volt, mint valami kinyilatkoztatás. A lányt már korábban el akarták távolítani, az első ilyen eset idején, mondta a fiatal fiú mellettem, s ahogy feléje fordultam, láttam, hogy miközben nekem súgja a dolgokat, a szakállas férfit nézi, nagyon koncentrál,

mintha ő maga sem értene mindent abból, amit az az ember beszél. Elmondta még, hogy a lány veszélyben van, mert rossz mindenkinek, ami vele történik, s hogy sokan jobbnak látnák, ha máshová kerülne innen, nehogy baja essen. Visszakérdeztem, hogy milyen módon eshet baja, de egyrészt azonnal tudtam, hogy erre a kérdésre a válasz egyértelmű, és közben a fiú intett is, amiből tudtam, hogy ha most válaszol, akkor lemarad a fordításban. Aztán rólam esett szó. És arról, amit csináltam. Vagyis hogy segítettem a lánynak, amire senki nem kért. A szakállas férfi rám is nézett párszor, ami még egyértelműbbé tette a szerepem, és azt, hogy bizonyos szögből nézve a jó szándék is lehet káros. Egyszerre valami leküzdhetetlennek tűnő indulatot éreztem az igazságtalanság miatt, másrészt szégyenérzet is volt bennem, mert valóban senki sem kért tőlem semmit.

HERCZEG SZONJA

SATU

Hogy fordulna ki a kezedben a villa! Ennéd szépen, komótosan a kis csülködet, folyna a szád szélén a szaft. És akkor, amikor már úgy érzed, finomabb falatot nem foghatnál, akkor egyszer csak pörögne egyet a kezedben, és belemélyedne az összes foga abba a hadonászó tenyeredbe. Csorogna végig a vér a karodon, üvöltenél, hogy vasízű lett a hús. Én pedig végre kiengedném a körmeimet, nem szorítanám ökölbe a kezemet, és pár perc alatt a félholdacskák is eltűnnének a tenyerem közepéből. Annyira tele van a szája, mint a busz, amin zötykölődünk. Köpködi a szavakat, pajzs kellene elé. Fél hat van, csúcsidő, egymás hegyén-hátán csüng a nép. Savas szag terít be mindent. Aceton vagy ecet, nem tudom megállapítani, ahogyan azt sem, hogy valóban terjeng, vagy csak én érzem.

Mondja és mondja. Örülök, hogy élek, hogy vége a közös műszaknak, hogy mehetek vissza a kockás takaró alá, ahol ő nincs ott. Ő sem, és más sem, senki sem. Gondolatban megint magamat pásztázom. Elképzelem, milyen zsíros a hajam, milyen rövid és festetlen. Milyen kerek hozzá az arcom, és ráncos, milyen karikás a szemem. Lehet, hogy még csipás is, gyorsan odakapok, megtörlöm. Nem kell vigyáznom, persze hogy reggel nem festettem ki, nincs, ami elkenődjön, csak a nap mocska, ami ráragadt. Húzogatom a pólómat, kilóg a dzsekim alól. A dzseki alól, ami feszül, ami már tízéves, aminek szakad a vége, ami nem túl divatos, és színben egy cseppet sem passzol a pólómhoz. Húzogatom, és látom a kezemet a koszos körmeimmel, a mélyedéseket a tenyeremben. Biztosan az is büdös, hiába mostam meg ma tízszer, ha a számhoz emeltem a cigit, mindig figyeltem, oda ne nézzen valaki, ne lássa, hátha ott van rajta valami.

Magyaráz és magyaráz, hogy bezzeg ez, bezzeg az, és hogy jobb ember kellene ehhez, nem akar engem megbántani, de hát biztosan tudom én is a magam határait.

Már nagyon szédülök, a szívem kiugrik, a körmöm koszos, a hajam csúnya, és eszembe jut az otthon hagyott reggeli maradék, amit már biztosan elleptek a hangyák. Sőt nemcsak azt, az egész lakást is, biztosan szutykos, ótvar, senki sem tenné be oda a lábát.

Fékez a busz, szorítom magamhoz a táskám, nehogy valakihez hozzáérjek vele. Hátul nagy köhögés hallatszik, egy óvodás hörög, mint egy tébécés. Baszd meg, hogy maradnál otthon a beteg kölkööddel, nem lehetek újra beteg! Nem hiszem el! Ja, hogy neked is dolgoznod kell!? És azzal én mi a szart kezdjek? Velem ki a szar foglalkozik? Ki a büdös szar foglalkozik?

– Sajnos nemsokára leszállok, de holnap majd folytatjuk ezt, mert értsd meg, ez nem mehet így tovább… Hahó! Hallod?

– Ja, persze, persze, majd beszélünk! A lényeg, hogy minden jó legyen.

Szállj már le, te ostoba, életem egyik kettérántója, buta faszfej. Te korlátolt, otthontalan, anyátlan, rosszindulatú borzadály. Hogy esne rád egy balkon. Igen, az de jó lenne. Nem, baszki, akkor megint magamat hibáztatnám. Ne essen rád, senkire se essen, lényeg, hogy minden mindenkinek mindig jó legyen.

Leszáll végre, kettővel később én is leszállok. Jön szembe a tömeg, belesajgok, mintha egy rakás darazsat próbálnék a szemem elől eltüntetni, hessegetem őket, hogy tűnjenek az utamból. Mindjárt mindet megverem, esküszöm! Ne vigyorogjon, ne nézzen rám, ne nézzen lefelé! Tűnjön el!

Mielőtt bemennék az étterembe, bekapok egy gyógyszert. Nem lehet, hogy így beszélgessek valakivel. Eszementen, szétzilálva. Elszívok egy cigit, elpöckölöm, és elindulok befelé. Rezgek, de kicsit megnyugszom. Maximum négyen lehetnek bent. Leülök a sarki asztalhoz, kérek szépen egy vizet. Mosolygok, már fáj az állkapcsom, annyira odaragadt reggel óta.

Valahonnan szintetizátor hangja jön. Demó egy, demó kettő, majd isten tudja milyen szólamok. A bent ülő fiatalok röhögnek, és a zene irányába néznek. Némelyikük még arra sem veszi a fáradságot, hogy eltakarja az arcát, ahogy kibuggyan belőle a jóleső, lenéző, kibaszott kacaj. Sátán kutyái.

A zene egy öregúrból jön. Előtte a fekete gép, fehér billentyűk, rajta fekete szövetnadrág és fehér ing. Nyomja a gombokat, billentyűket, jól fésült haja meg sem rezdül. Nem néz fel. Csak csinálja.

Satuban a fejem.

Ekkor kezdek el sírni.

HALÁL A DOBOZBAN

Újra és újra elképzelem a jelenetet. Szemtől szemben állok a fiúval a Gép utcában. Szokásos hely, tízemeletes, egyenpirosra festett panelek, szemetes utca, betonterep. A fiú pisztolyt szegez egy harmincas nőre, csak őt nézi, egy kicsit sem érdekli, hogy a társammal körbevettük. „Adja ide mind a két zacskót, és már itt sem vagyok!"– ezt hajtogatta újra és újra és újra. Nem tágít.

Átlagos napnak indult az a szerda. Bejártuk az egész várost villamossal, hogy spóroljunk a benzinnel. Nem voltunk riasztásban estig, így nem volt szükség kocsira. Végigszeltük a várost a harminckettedik kerülettől egészen az ötvenegyedikig. Szebb időket látott szecessziós épületek, üresen álló rendezvényközpontok, lebontott mozik, pár futballstadion és két börtön között ingáztunk. A fél várost bejártuk.

A villamoson tizenkétszer igazoltattunk csupán azért, mert valakiknél gyanús csomag volt (valami sötét egy átlátszó nejlonzacskóban). Fegyvereket keresünk és próbálunk elkobozni, ha nincs hozzájuk engedély. Márpedig általában nincs.

Aki tud, az ül, mindenki nagyon fáradt. A munkaidő napi tíz vagy tizenkét óra azoknak, akiknek még van munkájuk. Rengeteg cég bezárt vagy kivonult az elmúlt években. Amik maradtak, hazaiak, keményen adóztatják őket, így kevesebb embert foglalkoztatnak több munkaórában.

Aszott,ráncos, szakadt harmincas-negyvenes közönség megy A-ból B-be. Bár süt a nap, mégis olyan, mintha állandó borulás lenne. Az utcákról, az emberekről eltűntek a színek. Gépiesen menetel mindenki az utakon, nem beszél a másikhoz, alig várja, hogy hazaérjen, és magára zárja az ajtót.

Ahogy átnézzük a csomagokat, újabb módszereket fedezünk fel az élelem elrejtésére. Zacskókba ragasztott kis zacskókat, azokban kockákra szeletelt kenyeret, virslit, doboz májkrémet és ugyancsak aprított zöldségeket. Már korábban hallottam, lehet kérni a boltban, szeljék fel a paprikát, paradicsomot, hogy ne lehessen egészben kilopni őket. Mióta divat lett, persze már egyáltalán nem biztonságos a zacskóba ragasztott zacskó sem. Ha valaki nagyon kétségbeesett, az egészet kitépi a másik kezéből, nem pedig csak csór belőle egy keveset, ahogy a tisztességesek teszik. Egy kicsi neked, egy kicsi nekem!

A szürke mindenségben igazoltattunk. A harmincadik kerületbe nekünk nem kellett mennünk. Oda a VIP megy. Ott laknak a tehetősek. Az a legjobb rendőri meló, a gazdagokhoz szinte senki sem mer nyúlni. Az ő lopási ügyeiket a legapróbb részletekig kinyomozzák, a következmény pedig minden esetben börtönbüntetés. Nincs bocsánat, nincs enyhítő körülmény.

Este, mikor már ügyeletben voltunk, az őrsön vártuk a riasztásokat. Tudtuk, hogy nem lesz annyi időnk, hogy rendesen megvacsorázzunk, ezért pattogattunk egy adag kukoricát, kivettünk két liter kólát, és néztük a társammal a híradót. Nem telt el tizenöt perc, már jött az első riasztás. Gép utca 123., 89-es kód. Az egyik legszegényebb környék, ott minden este van valami. Másfél perc alatt kint voltunk az utcán, végigszirénáztunk a Gajda úton, majd a Tipel utcán át, a Dűlőn keresztül a Gép utcáig. A látvány, ami fogadott, teljesen megdermeszt.

– Kincsem, ne add fel! Tarts ki, különben Mónika nem tud vacsorázni! Meg fog halni, ha nem teszed meg! Tarts ki, kincsem! – rikácsol egy csecsemőt szorongató nő az egyik panelház hatodik emeleti erkélyéről. Ez az első, amit meghallunk, amikor megérkezünk.

Egy fiatal, rövid, sötét hajú, vékony nő kis terpeszben áll, alatta tócsa. Reszket, pedig közel harminc fok van. Zacskókat szorongat, még a sötétben is látom, ahogy az ujjai szinte elkékülnek, annyira szorítja az élelmet.

Vele szemben tizenéves fiú. Kezében pisztoly, a nőre fogja. Arca könnyes, feje rázkódik a hüppögéstől. Amikor az anyja végre csöndben marad, abbahagyja a sírást, leereszti a pisztolyt. Indulnánk felé, de az anyja újra megszólal:

– Kincsem, lődd le, tedd meg! Mónika és én is éhen halunk!

Mintha bekapcsoltak volna egy gombot, a gyerek újra sírni kezd, bömböl, de a pisztolyt megint a nőre szegezi.

– Ha közelebb jönnek, azonnal lelövöm! – szól felénk, így hát megállunk.

– Asszonyom, kérem, tegye le a zacskókat! – mondom a nőnek, akin látszik, hogy sokkos állapotban van.

– Fiam, maga is tegye le a fegyvert! Azonnal! – üvölt a gyerekre a társam.

– A gyerekem egy hete nem evett szilárdat. Ha ezt most nem viszem haza… meg fog halni – mondja remegő hangon a zacskós nő. – Ha hazaviszem, életben maradok. Ha nem viszem, inkább lőjön le ez a gyerek! Ha a fiam meghal, nem akarok élni – és még erősebben rászorít a zacskóira, és a gyereket nézi. – Amúgy segítsenek rajta is – szól oda nekem –, az anyja odafentről hipnotizálja.

De már nem válaszolhatok, jön a parancs: lőjem lábon a gyereket. Látom, hogy a nő még jobban megrémül, a támadóját is félti. Ekkor veszem észre, hogy megérkezett Kende, erősítést kaptunk. Torkaszakadtából üvölt: „Lője lábon, az isten szerelmére!" Erre valami elpattan bennem. Lüktet a fejem, könnybe lábad a szemem, felordítok. A gyerek most rám néz, nem az áldozatára. Gépies mozdulattal leteszem a pisztolyt a lábam elé, majd elindulok a járőrkocsihoz.

Végül a társam lövi meg a gyereket. Az felordít és összerogyik. Eddig ordibáló anyja eltűnik az erkélyről. A nő pedig eldobja a zacskókat, és odarohan a gyerekhez.

Mentőt én kértem, de tudtam, hogy leghamarabb fél óra múlva érnek ide, hiába van csak ötutcányira az állomás.

Nem tudtam odamenni, hogy segítsek, de a társam, aki meglőtte, elszorította a combját, hogy csillapítsa a vérzést.

Csak álltam, és néztem őket meg a földön heverő pisztolyomat.

MENEKÜLÉS, TOLL, 32,5x23 CM